

Саду як қисса аз ҳаёти Усмон ибни Аффон (р)

**Мутарҷим:
Муҳаммадиқболи Садирдин**

ББК 86,38+87,717
С-15

Бунёди Ҷамъиятии Васатият тақдим мекунад

Китоб фарогири қиссаҳои пурҳикмат ва ибратомӯз аз ҳаёти рӯзмарраи босаодати халифаи сеюми мусулмонон Амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) мебошад. Китоб барои доираи васеи ҷавонон, донишҷӯён ва толибилмони мадориси динӣ, аҳли зиё ва оммаи мусулмонон тақдим мегардад.

Номи китоб: Саду як қисса аз ҳаёти Усмон ибни Аффон (р)

Мутарҷим: Муҳаммадиқболи Садриддин.

Муҳаррири масъул: Файзуллоҳи Аҳё.

Ҳуруфчинон: Меҳробонуи Раҳимбек, Фирузаи Давлатназар.

Масъули чоп: Неъматуллоҳи Акрам.

Ношир: ҚДММ «Сунатулло»

Супориш: № 6

Таърихи чоп: 20.02.2009

Теъдод: 5000 нусха

ISBN 978-99947-733-0-5

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

Пешгуфтор

Амирулмўъминин ва саввумин хулафои рошидин ва яке аз даҳ нафари ба ҷаннат башоратдодашуда, домоди Паёмбар (с) Усмон ибни Аффони Қурайшӣ... Зи-н-нурайн¹ ва ҳамсари ду бадри мунир. Шаш сол баъд аз ому-л-фил² дар Макка ба дунё омадааст ва дар хонадони бузург ба воя расидааст. Падараш ба тарбияву таълим ва одобу ахлоқи вай аҳаммияти хосе додааст. Қироату китобат ва ҳифзу ривоятро омўхтааст. Ба омўзиши насаби араб ва фунуну адаб низ машғул шудааст. Аз таърих ва шеър ҳам огоҳӣ доштааст. Бештар аз дигарҳо дубайтиву чорбайтӣ аз бар медонистааст.

Усмон (р) бо тиҷорат шуғл варзида, бо маҳорату тавонгарӣ шинохта шуда буд. Ў соҳиби ахлоқи ҳамида ва сифоти олий буд. Ҳама фазилатҳоро дошт ва аз ҳама разоил пок буд. Ҳаргиз пеши буге сачда накард ва дар саховатмандӣ машхур буд. Ў шахси амин буд ва сию панҷумин шахсест, ки исломро пазируфтааст. Амакаш ба ин сабаб ўро ҳабс намуда, азоб дод, лекин бо иродаи қавӣ ва имони содиқ, аз роҳи рост мунҳариф нашуд. Ду маротиба ҳичрат намуда, ба Ҳабаша сафар кардааст. Ду духтари Паёмбар (с), Рукия ва Умми Кулсумро ба занӣ гирифтааст. Издивочи онҳо бо ваҳйи осмонӣ буд. Дар ҳамаи набардҳои муқобили мушрикони, Паёмбар (с)-ро ҳамроҳӣ мекард. Аз муҳорибаи Бадр ба хоҷири бемории ҳамсараш Рукия бенасиб монд. Паёмбар (с) ҳиссае барои ў аз ғаниматҳо ҷудо намуд. Ўро Паёмбар (с) дар Байъату-р-ризвон³ ба Макка фиристод ва бо дастони худ зада гуфт: ин байъат барои Усмон. Ў бузургриш ва хушсимо буд. Миёнақад ва соҳиби сифоти неку боқаромот буд. Сухани ширину баёни мустаҳкам дошт ва бурдбору шучоъ буд.

---

¹ Зи-н-нурайн, соҳиби ду нур, ишора ба ду духтари Паёмбар (с).

² Ому-л-фил соли, ки дар он Арабҳо ба Макка ҳуҷум кардаанд.

³ Байъату-р-ризвон, савганди Ризвон (боғи бихишт)».

Баъд аз Умар ибни Хаттоб ба маснади хилофат расид. Бо рохбарии ӯ Арманистон фатҳ гардид ва лашкари Ислом ба Африко расид ва дар Хуросон ба ҷиход шуруъ намуд.

Аҳли Табаристон бо шарофати ӯ Ислом оварданд. Ӯ аввалин касе буд, ки Масҷиду-л-ҳаром ва масҷиди Расулуллоҳро васеътар сохт ва мардум онро қабул кард. Ӯ хутбаро дар ид бар намоз муқаддам кард ва ба азони аввал дар рӯзи ҷумъа амр намуд. Ӯ пулисро ташкил карда идораи қозийетро таъсис дод ва аҳли шӯроро аз зумраи бузургон интихоб намуд. Усмон ибни Аффон нӯҳ писар ва ҳафт духтар дошт. Аз дасти исёнгарон бо зарби шамшер, хангоми тиловати Куръон ва рӯзадор буданаш кушта шуд.

Рӯзи душанбе соли бисту сеи ҳиҷрӣ ба хилофат расида рӯзи ҷумъаи соли сиюпанҷ дар синни ҳаштодудусолағӣ кушта шуд. Шаби шанбе байни намози шому хуфтан дар Ҳашши Кавкаб¹ дафн шуд.

Ин китоб иборат аз қиссаҳои латиф ва саргузаштҳои зарифест... Дар он сирати Амирулмўминин, саввумин хулафои рошидинро аз рузи таваллуд то ба шаҳодат расиданаш ҷамъ намудам. Ин китоб ҳаҷман хурд вале дорои панду ҳикматҳои бешумор аст. Онро аз ботил ва суханони беасос пок намудам, то ёдрас барои мўминон бошад. Валлоху валию-л-муттақин.

1. Ислом овардани Усмон (р)

Офтоби нубувват дар Макка дурахшон шуда, ториқиҳои ширкро аз байн бурд. Ваҳӣ бо равшании субҳ, ки қалбҳоро аз нав зинда мекунад, нозил шуд. Усмон (р)-ро рози ниҳонии содиқонааш водор сохт, то ҳар чи зудтар ба сӯи Паёмбар (с) биштобад ва калимаи тавҳидро бо забони воқеият бигӯяд.

Хабари исломи Усмон (р) бо суръат паҳн шуд ва оташи кинаву адоват дар дили амакаш Ҳакам ибни Абулғос ибни Умайя аланга зад. Ӯ Усмон (р)-ро ҳабс намуд ва бо тундӣ ба вай гуфт: Оё

---

¹ Ҳашши Кавкаб - ҷоест дар Мадина, паҳлӯи қабристони Бақиъ, ки мулки Усмон (р) буд.

аз миллати аҷдоди худ ба дини нав майл менамоӣ? Савганд ба Худо, то дини навро тарк нагӯӣ, ҳаргиз туро аз банд озод нахоҳам кард. Усмон (р) аз умқи дили саршор аз имонаш бо овози баланд гуфт: Савганд ба Худо, ҳаргиз ин динро тарк намекунам ва аз он ҷудо намешавам. Имони Усмон (р) баъд аз он, рӯз ба рӯз мустаҳкамтар мешуд ва чун амакаш ин ҳолатро дар вай мушоҳида намуд, ноумед гашт ва ўро раҳо кард¹.

2. Издивоҷи Усмон (р)

Абўлаҳаб ва ҳамсари ў Умми Ҷамил, ба бадгўию азият нисбати Муҳаммад(с) ва дини ў пардохтанд. Пас Худованд ҳимояи фиристодаи худро замонат дод ва сураи «Масад»-ро нозил намуд.

Абўлаҳаб ва Умми Ҷамил дар ғзаб шуда ба қароре омаданд, ки бо талоқ додани ду духтари Паёмбар (с), ки дар никоҳи писарони онҳо буданд, аз ў интиқом гиранд. Он ду (Руқия ва Умми Кулсум) пеш аз ҳамбистарӣ ҷудо шуданд ва ин қаромате буд аз Худованд барои Расули худ.

Ҷангоме ки ин хабар ба Усмон (р) расид, хеле хушҳол шуд ва шитобон назди Расули Худо (с) омада, дасти Руқияро талаб намуд.

Паёмбар (с) Руқияро ба никоҳи Усмон (р) даровард ва ин беҳтарин издивоҷ буд ва онҳо беҳтарин ҷуфти муносиб ба ҳисоб мерафтанд.

Мардум мегуфтанд: Беҳтарин зану шавҳар дар таърихи башарият Руқия ва ҳамсари ў Усмон (р) мебошанд².

3. Неқўтарин зан ва шавҳар

Бо шавқу хушҳолии беандоза Усома ибни Зайд, писархонди Паёмбар (с), ки писарбачаи хурдсол буд, бо табақе пур аз гўшт, ба

---

¹ Ин қиссаро ибни Саъд дар «Ат-табақот ал-кубро» (40/3) овардааст.

² «Тайсиру-л-қариму-л-маннон фй сирати Усмон ибни Аффон», с.20.

хонаи Усмон (р) омад. Онро Паёмбари Худо (с) ба духтараш Руқия (р) ва домодаш Усмон (р) ҳадя фиристода буд.

Чун дохили манзил шуд дид, ки сайида Руқия ҳамроҳи шавхараш Усмон (р) нишаста аст. Усома гоҳ ба ў менигарист ва гоҳе ба Усмон (р).

Баъд аз он вақте назди Паёмбар (с) омад, Расули Худо (с) ба ў гуфт: Назди онҳо дохил шудӣ?

Усома гуфт: Бале.

Паёмбар (с) гуфт: Оё зану шавҳаре некўтар аз онҳо дидаӣ?

Усома гуфт: На, эй Паёмбар (с)¹.

4. Ҳичрати Усмон (р) ба сўи Ҳабаша

Озору шиканча торафт бештар ба чони Усмон (р) таҳдид мекард ва кўшишҳои кофирон барои аз имон дур сохтани ў зиёд мешуд. Ин буд, ки Усмон тасмим гирифт, то ҳичрат намояд. Ў аз зумраи мусулмонон, аввалин касе буд, ки бо аҳли хонаводааш ба сўи Ҳабаша ҳичрат намудааст.

Чанд муддате хабари онҳо ба Паёмбар (с) нарасид. Паёмбар (с) барои дарёфти хабаре аз онҳо берун шуда, чўёи аҳволи онҳо мешуд.

Рўзе зане аз аҳли Қурайш омада ба Расули Худо (с) гуфт: Эй Абулқосим, домоди шуморо дар роҳи сафараш дидам, ки занаш болои маркаби лоғаре нишаста ва худаш аз паси он мерафтанд.

Паёмбар (с) гуфт: Худованд ҳамроҳашон бод. Дар ҳақиқат Усмон (р) баъд аз Лут (а) аввалин касест, ки бо аҳлаш дар роҳи Худо ҳичрат намуд².

---

¹ «Таъриху-л-хулафо», 242.

² Ниг: «Ал-матолибу-л-олия» (54/4), Бусирӣ бар ин сукутро ихтиёр намудааст. Ҳайсамӣ дар «Ал-мачмаъ» гуфтааст: Табаронӣ ривоят кардааст ва дар ин Ҳасан ибни зиёди Барчамист, ки ўро намешиносам ва боқӣ ровиён сика ҳастанд.

5. Фитнаи Начошӣ

Дар ибтидои Ислом Усмон (р) бо ҳамсараш ба Ҳабаша ҳичрат намуданд. Ў назди Начошӣ бо як навъ каромату бузургӣ ва иззати нафс, ҳамроҳи дигар саҳобаҳо дохил шуд.

Ҳар шахсе, ки назди Начошӣ дохил мешуд, бо ишораи сар ба ў таъзим мекард, магар Усмон (р), ки ин корро накард.

Начошӣ ба ў гуфт: Чӣ чиз шуморо аз сачда намудан, монанди дигар рафиқонат манъ кард? Усмон (р) гуфт: Ба ҷуз Худо, пеши касе сачда карданро раво намедонам.¹

6. Издивочи Усмон (р) бо Умми Кулсум

Сайида Рукия дар Мадинаи мунаввара вафот намуд ва рӯҳи покаш бо шавқу оромиш ба сӯи Парвардигораш рафт. Ҳузну андӯҳ дар дили Усмон (р) ҷой гирифт ва ў ин мусибату ва андӯхро бар дили пурзахмаш ҳамчун розе ниҳон намуда буд.

Баъд аз гузашти рӯзҳо боре Усмон (р) бо Паёмбар (с) назди масҷид вохӯрд. Паёмбар (с) фармуд: Эй Усмон! Ҷабраил маро хабар дод, ки Худованд Умми Кулсумро ба монанди маҳри Рукия ба никоҳи шумо дароварда аст.² Боз Паёмбар (с) фармуд: Умми Кулсумро ба никоҳи Усмон надаровардам, магар ба ваҳйе аз осмон.³

7. Агар назди ман духтари саввум мебуд, ҳароина ўро ҳам ба никоҳи ту медаровардам

Дар моҳи шаъбони соли нӯҳуми ҳичрӣ сайида Умми Кулсум духтари Расулуллоҳ (с) ва ҳамсари Усмон (р) баъд аз бемории вазнин аз олам даргузашт. Паёмбар (с) намози ҷанозаи ўро хонда, бо чашмони пур аз ашк назди қабраш нишаст.

---

¹ Ниг: «Осори саҳоба» (26/2).

² Таҳриҷи Ибни Моҷа (110) бо исноди заъиф.

³ Ҳайсамӣ дар «ал-Маҷмаъ» инро зикр кардааст (86/9) ва гуфтааст: Табаронӣ дар «ал-Қабир ва ал-Авсат» зикраш кардааст, иснодаш ҳасан мебошад.

Ғаму андӯҳи ин мусибат ва пеш аз ин фироқи Руқия, дар қалби Усмон ҷой гирифта буд. Паёмбар (с) Усмонро дид, ки бо чехраи ғамнок қадам мезанад.

Паёмбар (с) ўро нидо карда, бо овози нарм ва оҳиста барояш гуфт: Эй Усмон, агар саввумин духтарам мебуд, ҳароина ўро, ба никохи ту медаровардам.¹

8. Монанди Паёмбар (с) дар ахлоқ

Рўзе Расулulloҳ (с) назди духтараш дохил шуд, дар ҳоле ки сари шавҳараш Усмонро мешўст.

Паёмбар (с) фармуд: «Эй духтарам, ба Абўабдуллоҳ (Усмон (р)) неқўй кун, зеро ў аз рўи ахлоқ шабеҳтарини асҳобам ба ман аст».²

9. Марде, ки малонка аз ў шарм медоранд

Усмон (р) ба андозае соҳиби ахлоқи ҳамида ва шарму ҳаё буд, ки ғариштагон ўро дўст медоштанд.

Рўзе Паёмбар (с) дар хонаи Оиша (р) тақя зада буд ва рони пояш намоён буд. Абўбакр (р) иҷозат пурсид ва Паёмбар (с) мисли пештара ба ўро иҷозаи дохил шудан дод ва бо ў гуфтугў кард.

Баъд аз он Умар (р) мисли Абўбакр (р) дохил шуд ва Паёмбар (с) дар ҳамон ҳолати пешин боқӣ монду бо Умар (р) сўхбатро идома дод.

Баъд аз он Усмон (р) иҷоза пурсид. Паёмбар (с) нишасти худро ба иътидол овард ва либосашро дуруст кард ва ба Усмон (р) иҷозаи дохил шудан дод. Баъд аз гуфтугў Усмон (р) берун шуд.

Сайида Оиша (р) инро дида бо тааҷҷуб гуфт: эй Расули Худо! Абўбакр (р) дохил шуд ба ў диққат надодед ва ҳамчунин нисбат ба Умар (р). Аммо чун Усмон (р) дохил шуд, чаро тарзи нишаст ва либосатонро дуруст кардед? Расули Худо (с) табасум карда

---

¹ . Ниг: «Маҷмаъуз- завоид» (83/9) ва ибни Саъд (41/3).

² . Ҳайсами дар «Маҷмаъуз-ҷавоид» зикраш кардааст (14500) ва ровиёнаш сикот аст.

фармуд: «Эй Оиша! Оё ман аз марде, ки малоика аз ў ҳаё мекунамд, ҳаё накунам».¹

10. Аз Усмон розя шудам

Гуруснагӣ дар хонадони нубувват хайма зад ва муддати чор рӯз онро дар муҳосара гирифт, то ин ки шикамҳояшон ба дард омад ва атфолашон ба гирия даромаданд.

Расули Худо (с) наздашон дохил шуда, гуфт: Эй Оиша (р), оё баъд аз ман чизе ёфтед? Оиша (р) гуфт: Аз кучо? Агар онро Худованд бо дастони Шумо ба мо наорад!

Паёмбар (с) таҳорат карда ба масҷид рафт ва ба намозу дуо пардохт ва назди Худованди мутаол зорию тавалло намуд.

Дар охири рӯз Усмон ибни Аффон (р), ки хайру саховат пешаи ў буд, ба хонаи Паёмбар (с) омада, иҷозати дохил шудан пурсид. Оиша (р) аввал ҳичоб пӯшида баъд иҷозаи дохил шудан дод.

Усмон (р) бо оромӣ гуфт: Эй модар, Расули Худо кучост? Оиша (р) бо овози андӯхгин гуфт: Эй фарзандам, оли Муҳаммад (с) чор рӯз боз чизе нахӯрдаанд.

Ашк аз чашмони Усмон (р) чорӣ гашт ва бо овози гириялуд гуфт: Нест бод дунё. Пас шитобон рафта чандин халта орду гандум, хурмову гўсфанди забҳшуда, 300 дирхам ва дигар маводи хўрокворӣ ба хонадони Паёмбар (с) фиристонд.

Аммо барои омода шудани ҳамаи онҳо вақт лозим буд. Аз ин рӯ нони пухташуда ва гўшти бирёни зиёде низ равон кард.

Усмон (р) бо табассуми ризоятмандонае аз он ҷӣ анҷом дода буд, ба аҳли хонаводаи Паёмбар (с) гуфт: Шумо инро бихўред ва барои Расулуллоҳ (с), то баргаштанаш аз ин хўрок омода созед.

Баъд аз он ба Оиша (р) рӯ оварда ба ў қасам дод, ки ҳар вақте бо онҳо чунин ҳолат рух диҳад албатта, Усмонро огоҳ созад.

Баъд аз муддате Паёмбар (с) омада бо овозе, ки аз гуруснагӣ заъиф гашта буд, гуфт: Эй Оиша оё баъд аз ман чизе ёфта истеъмол намудед?

---

¹. Ниг: Муслим (2401).

Оиша (р) бо чехраи кушода гуфт: Бале, эй Расули Худо. Ман дониستم, ки шумо берун шуда, аз Худо илтичову дуо намудед ва Худованд дуои шуморо рад накард.

Паёмбар (с) фармуд: Пас чӣ чиз ба шумо насиб шуд?

Оиша (р) аз халтаҳои орду гандуму хурмову дигар чизҳо он Ҳазратро (с)–ро огоҳ сохт.

Он Ҳазрат (р) пурсиданд: Онҳоро кӣ овард?

Оиша (р) гуфт: Усмон ибни Аффон (р), ба хона омад, аз ин ҳол огоҳаш кардам, гирён шуда дунёро нафрин гуфт ва савганд ёд кард, ки ҳар гоҳ чунин шуд, ўро хабар кунам.

Паёмбар (с) нанишаст ва чизе нахўрд. Шитобон ба масҷид рафт ва дастони муборакашро боло намуда, бо тазарруъ дуо кард: «Эй бор Худоё, ҳароина, ман аз Усмон розӣ шудам, аз ў розӣ бош». Паёмбар (с) се маротиба ин дуоро такрор карданд.¹

11. Усмон (р) ва яҳудии соҳиби чоҳ

Усмон (р) ахлоке дошт, дилнавозу ҷолиб. Илова бар ин саховатманд буд ва дасти кушода дошт.

Баъд аз ҷойгир шудани мусулмонон дар Мадина ва ба ҳаёти осуда гузаштанашон мушқилоти об домангири онҳо гардид. Ин аввалин мушқиле буд, ки ҷомеаи навташкили мусулмонон аз он ранҷ мебурд.

Дар Мадинаи мунаввара чоҳе буд бо номи «Румаҳ», ки оби ширин дошт. Ин чоҳи яҳудие буд ва обашро ба мусулмонон мефурўхт. Аз байни мусулмонон касоне буданд, ки маблағи хариди обро надоштанд. Ин ҳолат барои онҳо хеле гарон афтод.

Паёмбар (с) ин ҳолро ҳамарўза мушоҳида карда, андўҳгин мешуд. Ин буд, ки мардумро ҷамъ намуда, барои харидани чоҳ ташвиқу тарғиб намуда гуфт: «Агар шахсе чоҳи «Румаҳ»-ро харида дар ихтиёри мусулмонон гузорад, Худованд дар ҷаннат подоши некўтареро насибаш мегардонад».²

---

¹ . Ниг: Ибни Қудомай Макдиси «Ар-риқату ва ал-буку» с.187, таҳқиқи Муҳаммад Хайр Рамазон, «Дорул-қалам» (2001).

² . Тирмизӣ (3703).

Усмон (р) инро шунида, шитобон ва бо тасмими котеъ назди он яхудӣ рафта, дар бораи харидани чоҳ бо ӯ маслиҳат кард ва нисфи онро ба маблағи 12000 дирҳам харида, дар ихтиёри мусулмонон гузошт. Мусулмонон обро нӯшида сабаби захираи савоб дар номаи аъмоли Усмон (р) мегардиданд.

Яхудӣ ба Усмон (р) гуфт: Эй Усмон (р) чоҳро бароям фосид кардӣ, нисфи дигарашро ба маблағи 8000 дирҳам бихар.

12. Усмон (р) дар ҷаннат аст

«Ҳароина, имрӯз дарбони Паёмбар (с) хоҳам буд» ин шиори Абӯмӯсои Ашъарӣ (р) аст, ки хангоми дар «чоҳи Арис» таҳорат кардани Расулulloҳ (с) ва дар он ҷо нишастанаш гуфта буд.

Абӯмӯсои Ашъарӣ (р) омада ба он Ҳазрат (с) салом дод. Баъд аз он баргашта назди дарвозаи чоҳ ҳамчун дарбон нишаст.

Пас аз муддате Абӯбақр (р) омада дари чоҳро, ки аз шоҳаҳон хурмо сохта шуда буд, куфт.

Абӯмӯсо (р) гуфт: Кист он ҷо?

Абӯбақр гуфт: Ман Абӯбақр.

Абӯмӯсо (р) гуфт: Андаке мунтазир шав.

Баъд аз он Абӯмӯсо (р) назди Паёмбар (с) рафта огоҳаш кард, ки Абӯбақр иҷозаи вуруд мепурсад.

Расули Худо (с) фармуд: Ёро иҷоза ва ба ҷаннат башораташ бидех.

Абӯмӯсо (р) назди Абӯбақр (р) рафта ба ӯ гуфт: Дохил шавед. Паёмбар (с) шуморо ба ҷаннат башорат медиҳад. Абӯбақр (р) дохил шуда аз тарафи рости Расули Худо (с) нишаст.

Абӯмӯсо (р) баргашта ба ҷои худ нишаст. Ин хангом шахси дигаре дарро кӯфт.

Абӯмӯсо (р) гуфт: Кист он ҷо?

Гуфт: Умар ибни Хаттоб.

Абумусо (р) гуфт: Андаке сабр кун.

Абӯмӯсо (р) назди Паёмбар (с) рафта салом арз кард ва гуфт: Умар (р) иҷозаи вуруд мепурсад.

Он Ҳазрат (с) фармуд: Иҷозаи вуруд ва мужда ба ҷаннаташ бидех.

Абўмўсо (р) назди Умар (р) рафта, ба ў гуфт: Дохил шавед.
Паёмбар (с) ба шумо муждаи чаннат дод.

Баъд аз лаҳзае шахси дигаре дарро ба ҳаракат даровард.

Абўмўсо гуфт: Кист он чо?

Гуфт: Усмон ибни Аффон (р).

Абўмўсо (р) гуфт: Андаке сабр намо.

Сипас, Абўмўсо (р) назди Паёмбар (с) рафта ўро хабар кард.

Паёмбар (с) гуфт: Ичозат ва башораташ бидеҳ ба чаннат, бо он «бало»-е (мусибате), ки ба ў мерасад.

Абўмўсо (р) назди Усмон (р) омада ба ў гуфт: Дохил шавед.
Паёмбар (с) шуморо ба дохил шудани чаннат башорат дод, ҳамроҳ бо он мусибат, ки ба шумо мерасад.

Усмон (р) дар ҳоле ки чехрааш андўҳгин шуда буд, гуфт: Эй бор Худоё, аз ту сабр мецохам.

13. Лашкари машаққатбор

Ҳамаи нафақаҳое, ки Усмон (р) меод, дур аз риё ва мақсади дунёӣ буд. Мол дар дасти ў амонате буд, ки чун диҳандаи он талаб мекард, иҷобат мекард.

Паёмбари Худо (с) бо ҳузну андўхи зиёд болои минбар шуда, мардумро ба нафақа кардан ташвиқ карда мегуфт: «Кӣ лашкари машаққатбори исломро мучаҳҳаз месозад?»

Сукуту оромӣ байни мардум ҳукмрон буд. Усмон (р) аз ҷой бархоста, он оромиро халалдор сохта гуфт: Дар роҳи Худо, сад уштур бо ҳамаи лавозимоташ бар дўши ман бод.

Паёмбар (с) бори дигар нидо намуда инфоқи бештаре хост: «Кӣ лашкари машаққатборро мучаҳҳаз месозад?»

Усмон (р) бори дигар аз ҷой бархоста, нидои Расули Худо (с)-ро ҷавоб гуфт: Эй Паёмбар (с), дусад уштур бо ҳамаи лавозимоташ дар роҳи Худо бар дўши ман бод».

Бори саввум нидои Паёмбар (с) баланд шуд: «Кӣ лашкари машаққатборро мучаҳҳаз месозад?»

Усмон (р) дар посух гуфт: Эй Расули Худо (с), сесад уштур бо ҳамаи лавозимоташ дар роҳи Худо бар дўши ман бод. Паёмбар (с) бо чехраи шукуфон аз минбар поин шуда, гуфт: «Бар Усмон

баъд аз имрӯз, дар он чӣ амал мекунад, чизе нахоҳад буд. Бар Усмон баъд аз имрӯз, дар он чӣ амал мекунад, чизе нахоҳад буд».¹

14. Пайравӣ аз Усмон (р) намоед

Паёмбар (с) зери сояи дарахти бузурге дур аз шӯёи тасфони офтоб нишаста буд ва шахсе назди ӯ барояш менавишт. Ҳангоме ки Паёмбар (с) мегуфт ва котиб суханони ӯро менавишт, Абдуллоҳ ибни Ҳаволаи Маздӣ ба назди онҳо омад.

Расулуллоҳ (с) фармуд: «Эй Ибни Ҳавола, оё шуморо низ нависем?»

Гуфт: Дар чӣ, эй Расули Худо?

Ибни Ҳавола мегӯяд: Пас аз ман рӯй гардонид ва ба котибаш рӯй оварда, суханашро барои ӯ давом дод. Баъд аз он сарашро бардошта ба ман гуфт: Оё шуморо нависем, эй Ибни Ҳавола?

Гуфтам: Дар чӣ эй Расули Худо? Боз ба котибаш рӯй гардониди суханашро давом дод. Чун назар кардам, дидам, ки котиб Умар (р) аст ва донистам, ки Умар (р) чуз дар хайр чизе наменависад.

Паёмбар (с) фармуд: Оё шуморо низ нависам, эй Ибни Ҳавола?

Гуфтам: Бале.

Пас Расули Худо (с) фармуд: Эй Ибни Ҳавола, замоне ки дар атрофи замин фитнаҳое хезад, монанди шохҳои гов, чӣ хоҳӣ кард?²

Гуфтам: Намедонам, он чиро ки Аллоҳ (ҷ) ва Расули Ӯ бароям ихтиёр намоянд.

Паёмбар (с) фармуд: Дар дигар фитна чӣ хоҳӣ кард, ки баъд аз он сар мезанад, монанди ин ки фитнаи аввала наздаш монанди варамии харгӯш аст?! Гуфтам: Намедонам, он чиро Худованд ва Расули Ӯ бароям ихтиёр намоянд.

Паёмбар (с) фармуд: Ин шахсро пайравӣ намоед ва ба сӯи марде, ки пушташ тарафи мо буд, ишора кард.

---

¹. Тирмизӣ (3700).

². Паёмбар (с) фитнаро аз сабаби шиддат ва сахтиаш ба шохҳои гов монанд сохт. Ниг: «ан-ниҳоятю фи ғарибил-ҳадис» (67/3).

Ибни Ҳавола сӯи марди ишорашуда рафта аз китфаш дошт ва сӯи Расули Худо (с) гардонид. Баъд аз он ба Паёмбар (с) гуфт: Оё хамин аст?

Паёмбар (с) гуфт: Бале.

Ибни Ҳавола ба он шахс назар кард ва дид, ки вай Усмон (р) аст.¹

15. Шиддат ёфтани мушкилот

Дар яке аз муҳорибаҳо ҳолати мусулмонон хеле сахт шуд ва кор то дараҷае расид, ки ноумедӣ дар чехраи мусулмонон ва хушнудӣ дар чехраи мунофиқон намоён шуд.

Чун Паёмбар (с) ин ҳолатро дид, фармуд: Савганд ба Худо, пеш аз фурӯ рафтани офтоб Худованд ризқро мерасонад.

Усмон (р) чаҳордах маркабро бо хӯрокворӣ харида, нӯхтои онро ба Паёмбар (р) чун ҳадя фиристод.

Паёмбар (с) онро дида гуфт: Ин чист?

Гуфтанд: Усмон инро ба шумо ҳадя кардааст.

Чехраи Паёмбар (с) ва асҳоб аз хушҳолӣ дурахшон гардид ва дар чехраи мунофиқон навмедӣ намоён шуд.

Баъд аз он дастонашро бардошта барои Усмон (р) дуъо намуд.

Ибни Масъуд гуфт: Паёмбар (с)-ро дидам, дасташро то андозае бардошт, ки сафедии зери бағалаш намоён шуд ва барои Усмон дуъое кард ки ин дуъоро барои касе на қабл аз ин ва на баъд аз ин, нашунида будам: «Эй бор Худоё, ба Усмон ато кун... эй бор Худоё, ба Усмон ато бикун».²

16. Ҳамсари Усмон (р) дар ҷаннат

---

¹ . Аҳмад (109/4) дар «Ҷазоили саҳоба» таҳти рақами (719) зикраш кард: Таҳқиқгар: Васиюллоҳ ибни Муҳаммад-табӣ «Дори ибнил-ҷавзӣ».

² . Ҳайсамӣ дар «Маҷмаъуи- завоид» (99/9) инро зикр кардааст ва гуфтааст, Табаронӣ онро ривоят кардааст, инсоди он Ҳасан аст.

Паёмбар (с) байни ёронаш нишаста аз биҳишт ва неъматҳое, ки Худованд барои биҳиштиён омода кардааст сухан мегуфт ва онҳоро хушҳол месохт. Он Ҳазрат (с) фармуданд: Ман нишаста будам, ки Ҷабраил омад ва маро дар боли рости худ гирифта, дохили ҷаннати адн бурд. Дар он ҷо бо чашми худ дидам, ки себе аз байн ду пора шуд. Дӯшизае аз байни он паид омад. Мисли он дӯшиза дар зебогию камоли хусн ҳаргиз надида будам. Худовандро тавре ба покӣ ёд мекард, ки ҳаргиз ман он гуна тасбиҳ нашунида будам.

Гуфтам: Шумо кистед?

Гуфт: Ман Ҳавро ҳастам, Парвардигорам маро аз нури аршаш офарида аст.

Гуфтам: Шумо барои кистед ?

Гуфт: Ман барои диндори амин, халифаи мазлум, Усмон ибни Аффон (р) ҳастам.¹

17. Паёмбар (с) дасташро барои Усмон (р) мениҳад

Усмон ибни Аффон (р) ҳама саҳтихову душвориҳо ва хатархоро бидуни тарсу ҳарос паси сар карда, ҳамчун сафир аз тарафи Паёмбар (с) ба сӯи аҳли Макка рафт, то ононро огоҳ кунад, ки мусулмонон барои набард наомадаанд. Чун бозгашти Усмон (р) ба таъхир афтод, овозаи қатлаш паҳн гашт, Паёмбар (с) фармуд: «То бо ин мардум наҷангем, боз пас нахоҳем гашт».

Мардум аз ҷой бархоста, бо Паёмбар (с) зери дарахт, байъати ризвон мекарданд, ки аз набарду марг рӯ ба гурез намениҳанд...

Он Ҳазрат (с) фармуд: «Ҳароина, Усмон (р) дар хидмати Худо ва Расули ўст». Пас бо як дасташ ба дасти дигараш зад ва дасти Расули Худо барои Усмон (р) беҳтар аз дастони мардум барои худашон буд.²

---

¹ . Ниг: «Ал-матолиб ал-олия» аз ибни Ҳачар (55/4) Бусири оиди он сукут кардааст.

² . Тирмизӣ (3703), «Сират»-и ибни Ҳишом (328/3).
Байати Ризвонг Савганди Ризвон

18. Соҳиби ду нур

Рўзе Абдуллоҳ ибни Умар ибни Абони Ҷуъфӣ ҳамроҳи тағояш Хусайни Ҷуъфӣ нишаста, дар сирати амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) сухан мегуфтанд.

Хусайни Ҷуъфӣ гуфт: Медонед барои чӣ Усмонро Зиннурайн (соҳиби ду нур) номиданд?

Гуфт: На.

Гуфт: Касе аз офариниши Одам (а) то рузи киёмат бо ду духтари паёмбаре издивоҷ нанамудааст ба ҷуз Усмон (р). Аз хамин сабаб ўро Зиннурайн номидаанд¹.

19. Устувор бош, эй кўҳи Ухуд

Ҳамроҳи Муҳаммад (с) Абўбакру Умару Усмон (р) болои кўҳи Ухуд бароманд... Кўҳи Ухуд аз шавку шодӣ ба ларзиш омад. Паёмбар (с) бо расонидани мужда ба кўҳ гуфт: Эй Ухуд, собит бош, ки бар болои ту Набию Сиддиқ ва ду шаҳид аст.²

Набӣ, яъне Муҳаммади Мустафо (с),

Сиддиқ, яъне Абўбакр (р) ва шаҳидон: Умар ибни Хаттоб ва Усмон ибни Аффон мебошанд.

Ин ҳадис рисолае ба Умар (р) ва Усмон (р) буд, оиди ончи, ки бар сари онҳо меомад.

20. Соҳиби динорҳо

Усмон ибни Аффон (р) ошқору пинҳон ба садақа кардан машғул буд. Баъд аз он ки Усмон (р) лашкари исломро мучаҳҳаз намуд, Паёмбар (с) ба омода кардани лашкар хотима бахшида, касди сафар карданд.

Дар ин ҳангом Усмон (р) ба назди Паёмбар (с) омада, бо тавозў аз остинаш он ҳазор диноре, ки пинҳонӣ оварда буд, бароварда дар бағали Расулulloҳ (с) андохт.

---

¹. Ниг: «Торихул-Хулафо» (с.240).

². Тирмизӣ (3697), гуфтааст: ҳадиси ҳасан саҳиҳ аст.

Паёмбар (с) онҳоро ба дастонашон ламс карда, ризоятмандона гуфт: «Усмонро чизе зарар нахоҳад кард, дар ончи баъд аз имрӯз амал мекунад» ва инро ду маротиба тақрор кард.¹

21. Марде аз аҳли ҷаннат

Гурӯҳе аз саҳобагон назди Паёмбар (с) омада гуфтанд: Эй Расули Худо, мардеро аз аҳли ҷаннат ба мо нишон диҳед.

Паёмбар (с) фармуд: «Усмон аз аҳли ҷаннат аст»².

Паёмбар (с) боз фармуд: Ба марде хучум мекунад, ки бо мардум байъат карда истодааст, аз матоъи пахтагини хатдор салла дорад ва аз аҳли ҷаннат аст.³

Абдуллоҳ ибни Ҳавола мегӯяд: Мо ба Усмон (р) ҳамла бурдем, дар ҳоле ки ӯ аз матоъи пахтагини хатдор салла бар сар дошту бо мардум байъат мекард.⁴

22. Усмон амири ҳар ҷабридидае аст

Дар масҷиди Набавӣ, Усмон ибни Аффон (р) нишаста ба ҳадиси Паёмбар (с) гӯш меод.

Паёмбар (с) фармуд: «Наздик шав эй Абӯамр... наздик шав эй Абӯамр».

Ӯ наздик шудан гирифт ба андозае, ки ду зонҷаш ба зонҷҳои он Ҳазрат (с) расиданд. Расули Худо (с) ба осмон нигариста се маротиба гуфт: Субҳоналлоҳи-л-азим. Баъд аз он ба сӯи Усмон нигариста гуфт: Ҳароина, шумо назди аҳли осмон мартабае доред.

Шумо аз ҷумлаи касоне ҳастед, ки бар ҳавзи ман ворид мешаванд, дар ҳоле ки аз рағҳои гардани эшон хун ҷорист. Пас мегӯям: Кӣ бо шумо чунин кард. Мегӯяд: Фулон ибни фулон.

---

¹ Тирмизӣ (3701).

² Имом Аҳмад дар «Ал-фазоил» овардааст (842).

³ «Иътиқор» -амома ба сар печонидан ва тарафи онро ба ҷихати пеш гузоштан аст, бидуни ин ки зери фук чизе гузорад. Ниг: «ан-ниҳоя» (185/2).

⁴ Имом Аҳмад дар «Фазоили саҳоба» овардааст (845) ва Ҳоким (98/3).

Баъд аз он Паёмбар (с) гуфт: Огоҳ бошед, ки Усмон амири ҳамаи хоршудагон аст.¹

23. Марде аз Усмон (р) амон металабад

Дар рӯзи фатҳи Макка Расули Худо (с) чуз чор нафар ҳамаро амон дод ва фармуд: «Агар чи худро дар пардаҳои Каъба овезон намоянд ҳам, онҳоро бидушед. Он чор нафар инҳоянд: Икрима ибни Абӯҷаҳл, Абдуллоҳ ибни Хутал, Макис ибни Субоба ва Абдуллоҳ ибни Саъд ибни Абӯсарҳ.

Абдуллоҳ ибни Хуталро дар ҳоле ёфтанд, ки ба пардаҳои Каъба худро овехта буд, пас Саъид ибни Ҳорис ўро кушт. Икрима бошад исломро пазируфт. Аммо Абдуллоҳ ибни Саъд ибни Абӯсарҳ омада, назди Усмон (р) пинҳон шуд.

Чун Паёмбар (с) мардумро барои паймон гирифтанд наздаш хонд, Усмон (р) ўро рӯ ба рӯи Паёмбар (с) гузошт ва ў исломи худро эълон кард.²

24. Перохани Худоро аз худ дур макун

Паёмбар (с) Усмон (р)-ро назди худ хонд ва ў омада рӯ ба рӯи он Ҳазрат (с) нишаст. Паёмбар (с) бо вай гуфтугӯи тўлонию намуда, дар охир байни китфҳояш зада гуфт: Эй Усмон ҳароина зуд аст, ки Худованд ба шумо перохане мепўшонад ва мунофиқон мехоҳанд, ки онро аз тани шумо берун оранд, аммо онро то даме, ки бо ман бипайвандӣ, аз худ дур макун. (Ин суханро се бор тақрор кард).³

25. Каромати Усмон (р) бар Худо ва Расули Ў (с)

---

¹. Имом Аҳмад дар «Ҳазоили саҳоба» (871) овардааст ва ибни Ҳаҷар «Ал-исоба» (560/1) ҳадис заъиф аст.

². Ниг: «Асадул-ғобаҳ» (70/4).

³. Имом Аҳмад дар «Ал-муснад» овардааст (149, 86/6).

Дар Маккаи Мукаррама, дар айёми ҳаҷ, зане аз байни гурӯҳи хоҷиён назди уммулмўъминин Оиша (р) омада гуфт: Яке аз фарзандонат ба шумо салом фиристод ва аз Усмон (р) мепурсад. Чунки мардум ўро дашном додаанд.

Оиша (р) дар ҳоле, ки чехрааш андўҳгин буд, гуфт: Шахсе, ки Усмонро лаънат кардааст, Худо лаънаташ кунад. Савганд ба Худо, ў назди Паёмбар (с) нишаста буд ва Паёмбар (с) бо пушташ ба ман така карда буд ва Ҷабраил ба ў Куръонро нозил мекард. Он Ҳазрат (с) ба Усмон (р) мегуфт: Бинавис, эй Усмон, Худованд ин манзалатро танҳо ба касе медиҳад, ки нисбати Худову Расулаш саховатманд аст.¹

26. Пешгом дар хайр ва кушодтар кардани масҷид

Дар аҳди Паёмбар (с) масҷид ҳам нақши мадрасаро дошт ва ҳам ҷои намозгузорӣ буд. Инчунин аз онҷо лашкарҳо барои футухот ба ҳаракат медаромаданд. Чун футухот зиёд гардиданд ва гурӯҳҳои зиёд омада исломашонро эълон доштанд, сафи намозгузoron зиёд шуд ва масҷид барояшон танг гардид, Паёмбар (с) мардумро барои харидани қитъаи замин дар ҳамсоғии масҷид ташвиқ намуд, то ба масҷид илова гардад. Паёмбар (с) фармуд: «Кӣ қитъаи замини оли фалонро мехарад то ба масҷид илова шавад ва Худованд барояш подоши бехтареро дар ҷаннат насиб гадонад?

Усмон (р), марди пешқадам дар корҳои хайр, он қитъаи заминро аз моли худаш ба ивази 25000 дирҳам харида, ба масҷид илова кард.²

27. Паймони Расули (с) барои Усмон (р)

Паёмбар (с) дар бистари беморӣ хобида буду ва бо овози нотавон ва шикастае гуфт: Баъзе аз ёронамро наздам бихон.

---

¹. Аҳмад дар «Ал-муснад» овардааст (250/6) «ал-файзал» (813)

². Ниг: «Саҳеҳи сунани Тирмизӣ» (292).

Сайида Оиша (р) гуфт: Абӯбакрро?

Паёмбар (с) гуфт : На.

Оиша (р) гуфт: Умарро? Паёмбар (с) гуфт : На.

Оиша (р): Писарамакат Алиро?

Паёмбар (с) гуфт : На.

Оиша (р): Усмонро?

Паёмбар (с) гуфт : Бале.

Чун Усмон(р) дохил шуд, он Ҳазрат (с) ба Оиша (р) гуфтанд: Моро танҳо гузор. Паёмбар (с) бо Усмон сирри гуфтугӯ мекард ва ранги Усмон (р) дигаргун мешуд.

Пас ҳангоме ки исёнгарон хонаи Усмон (р)-ро муҳосира, карданд, мусулмонон гуфтанд: Эй амирулмўъминин, оё бо онҳо наменчангӣ? Усмон (р) гуфт: На, Паёмбар (с) бо ман паймоне бастааст ва ман бар он паймон сабр хоҳам кард.¹

28. Усмон (р) ва тоҷирон

Хушксолию қаҳтӣ ҳолати мардумро хеле танг карда буд. Ин буд, ки мардум назди халифаи Расули Худо (с) чамъ омада бо таассуф ва ҳузни шадид, дар ҳоле ки гуруснагӣ бар онҳо ғолиб омада буд, гуфтанд: Осмон намеборад ва замин намерӯёнад ва мардум дар гуруснагии сахт қарор доранд.

Абӯбакр бо як боварию қаноатмандӣ гуфт: Бозгардед ва сабр кунед, охири рӯз нарасида, Худованд бароятон ризке насиб мегардонад.

Муддати кӯтоҳе нагузашта буд, ки қофилаи Усмон (р), иборат аз сад маркаби пур аз гандум ва дигар намуди хӯроқӣ, аз Шом ба Мадина расид. Мардум ва тоҷирон шитобон ба хонаи Усмон (р) омада гуфтанд, ки замони қаҳтӣ омадааст ва осмон намебораду замин намерӯёнад ва мардум дар гуруснагии сахте қарор доранд ва шунидем, ки назди шумо маводи ғизоӣ вучуд дорад. Пас ба мо бифурӯш, то бар фуқарои мусулмонон сабӯкие биёварем. Усмон (р) бо кушодадилӣ гуфт: Мархабо ба шумо,

---

¹ . Аҳмад дар «Ал-муснад» овардааст (58/1), (69) ва «Ал-фазоил» (804)

дохил шавед ва бихаред. Усмон (р) табассумкунон гуфт: Эй тоҷирон, аз моли Шом чӣ қадар фоида ба ман медиҳед?

Гуфтанд: бар даҳи шумо дувоздаҳ медиҳем.

Усмон (р) гуфт: Барои ман аз ин ҳам зиёд ваъда доданд.

Тоҷирон гуфтанд: Барои даҳ чордаҳ медиҳем.

Усмон (р) гуфт: Аз ин зиёд ваъда додааст.

Гуфтанд: Бар даҳи шумо понздаҳ.

Усмон (р) гуфт: Аз ин ҳам зиёд ваъда додааст.

Онҳо дар ҳайрат монда гуфтанд: Эй Абӯамр дар Мадина ғайр аз мо дигар бозоргоне нест. Пас, кӣ ба шумо аз ин зиёд ваъда додааст?

Усмон (р) бо тавозӯӣ ва фурӯтанӣ, дар ҳоле ки ашки ризомандӣ дар чашмонаш ҳалқа зада буд, гуфт: Худованди таборак ва таъоло ба ҳар як дирҳам даҳ дирҳам зиёдам кардааст, оё шумо аз ин зиёдтар доред?

Онҳо дар ҳоле ки аз суханони Усмон (р) сарҳояшон поин шуда буд, гуфтанд: На ба Худо.

Усмон (р) бо як ҳисси ризомандӣ ва қаноъатмандӣ гуфт: Шумо шохид бошед, ки ман барои ризои Худованд, ҳамаи ин маводи ғизоиро ба фақирони мусулмон садақа додаам.

29. Маҳфили арӯси Усмон (р) дар ҷаннат

Усмон (р) бо дасту дили кушод ҳамаи хӯроквориеро, ки аз Шом оварда буд ба фақирон садақа кард. Худи ҳамон шаб Ибни Аббос (р) дар хоб дид, ки Паёмбар (с) дар асп ё маркабе, ки дар гарданаш гарданбанде аз нур ва дар дасту пойҳояш дастбанду пойбанде аз нур аст, савор ва дар ҳоли шитоб буд.

Ибни Аббос гуфт: Эй Расули Худо, муштоқи дидор ва суханони шумо гаштаам, кучо мешитобед?

Расули Худо ба ӯ гуфт: Эй Ибни Аббос, Усмон чунин садақае кардааст ва Худованд онро пазируфта ва арӯсе дар ҷаннат ба ӯ додааст ва мо ба маҳфили он даъват шудем.¹

---

¹ . «Ар-риқату вал-буко» с. 190.

30. Ғулом аз Усмон (р) қасос мегирад

Усмон (р) дар асоси ҳисси имонии содиқонааш дарк намуд, ки қасос аз нафс аввалин хатти дараҷаи сафои руҳӣ ва таъминкунандаи роҳати замиру ботини инсон аст.

Боре Усмон (р) дар ҳолати ғазаб ба ғуломи худ ҳамла намуда, гӯши ўро сахт фишурд, ки ў аламу дардро эҳсос намуд.

Сипас пушаймон шуда, ба он ғулом гуфт: Ман гӯши туро кашидам, пас аз ман қасос бигир.

Ғуломи қасос гирифтандро рад кард, зеро ў шарм дошт.

Усмон (р) бисёр зиёд пофишорӣ намуда дасти ғуломро дошта ба гӯшаш ниҳод ва нидо кард: Бо қувват фишор деҳ. Эй хушо, ки қасос дар ҳамин дунё бошад на дар охират.¹

31. Беморбинии Усмон (р)

Боре Усмон (р) бемореро, ки дар бистар буду ҳаракат карда наметавонист, зиёрат кард. Чун Усмон (р) назди он мард нишаста холи ўро дид, бо нармӣ ба ў гуфт: Бигў: Ло илоҳа иллаллоҳ.

Он мард бо овози хаста такрор кард.

Усмон (р) ба атрофиёни он мард нигариста, бо овози пур аз итминон гуфт: Савганд ба он зоте, ки нафси ман дар дасти Ўст, бо ин суҳан ҳамаи гуноҳонаш аз байн рафт.

Марде аз ҳозирин гуфт: Оё чизе дар ин бора шунидаӣ?

Усмон (р) гуфт: Инро аз Паёмбар (с) шунидам. Пас гуфтем: Эй Расули Худо (с), оё ин барои шахси бемор аст, пас агар инро шахси солим гўяд, чӣ?

Он Ҳазрат (с) фармуд: Агар онро шахси солим гўяд, гуноҳони бештареро аз байн мебарад.²

---

¹. Ниг: «Муснади осори саҳоби» (19/2)

² «Ал-Ҳуля» (1/61).

32. Либоси халифа

Ҳаёти Усмон (р) саҳлу содда буд ва рағбатҳои дунявӣ вақти зиёди ӯро намегирифт.

Абдулмалик ибни Шаддод поре аз сирати Усмон (р)-ро ҳикоят карда мегӯяд: Усмон ибни Аффонро (р)-ро рӯзи чумъа болои минбар дидам. Дар тан изори адании ғафс дошт, ки қимматаш чор дирҳам буд. Он замон Усмон (р) амирул-мўъминин буд.

Ҳасан (р) мегӯяд: Усмон (р)-ро дар замони халифаи мусулмонон буданаш дидам, ки дар масҷид қайлула (хоби нисфирӯзи) мерафт ва чун аз ҷо бармеҳост, пайи сангресаҳо дар баданаш намудор буд.¹

33. Усмон (р) бар болои қабр мегиряд

Чехраи Усмон (р) андӯхгин буду гири зиёд торҳои қалбашро пора карда буд. Ў сари қабре нишаста, чунон гири мекард, ки ришу рӯяш тар шуда буд.

Ба ӯ гуфтанд: Биҳишту дӯзахро ёд мекунеду намегириед, қабрро ёд карда ашк мерезонед?! Ў бо ашки резон гуфт: Аз Расули Худо (с) шунидам, ки мегуфт: Қабр аввалин манзил аз манзилҳои охират аст. Агар одаме аз он ҷо раҳо шавад, баъд аз он барояш осонтар хоҳад буд ва агар аз он ҷо начот наёбад, баъд аз он барояш саҳту душвортар хоҳад буд.²

34. Усмон (р) ва ибни Масъуд (р)

Вақте Ибни Масъуд бемор шуд. Усмон (р) ба аёдати ӯ рафта, ба вай гуфт: Аз чӣ шикоят доред?

Ибни Масъуд (р) гуфт: Аз гуноҳонам.

Усмон (р) гуфт: Чӣ иштиҳо доред?

Ибни Масъуд гуфт: Раҳмати Парвадигорамро.

---

¹ Ниг: «Осори саҳоба» (27/2)

² Тирмизӣ (2308)

Усмон (р) гуфт: Оё барои шумо табибе наорам?
Ибни Масъуд (р) гуфт: Худи табиб маро бемор кард.
Усмон (р) гуфт: Атое барои шумо амр намоям?
Ибни Масъуд (р) гуфт: Ба он эҳтиёҷ надорам.¹

35. Заковати Усмон (р)

Соли 29-уми хичрӣ Амирулмўъминин Усмон (р) адои ҳаҷ намуд ва ҳангоме, ки дар Мино буд, намозашро пурра хонд (қаср нахонд) ва зуҳрро бо мардум ҷаҳор рақъат хонд.

Ин хабар ба Абдурраҳмон ибни Авф (р) расид, ки Усмон (р) бо мардум ҷаҳор рақъат хонд. Абдурраҳмон (р) бо асҳобаш ду рақъат гузорид, баъд аз он назди Усмон (р) рафта ба ӯ гуфт:

Оё дар ҳамин макон ҳамроҳи Расули Худо (с) ду рақъат нагузорида будед?

Усмон (р) гуфт: Бале.

Абдурраҳмон (р) боз гуфт: Оё ҳамроҳи Абўбакр (р) ду рақъат нагузорида будед?

Усмон (р) гуфт: Бале.

Абдурраҳмон (р) пурсид: Оё ҳамроҳи Умар (р) ду рақъат нагузорида будед?

Усмон (р) ҷавоб дод: Бале.

Абдурраҳмон (р) гуфт: Дар аввали хилофататон ду рақъат нагузорида будед?

Усмон (р) гуфт: Эй Абўмуҳаммад, маро хабар карданд, ки баъзе ашхос аз аҳли Яман ва мардумони ҳарзағӣ, ки соли гузашта ҳаҷ намуданд, гуфтаанд: Намоз барои муқими Макка ҷаҳор рақъат аст. Ин имоми шумо Усмон (р) ду рақъат мехонад ва ӯ муқим аст. Ӯ аҳли Маккаи Муқаррама аст.

Пас ман аз тарси он чӣ, ки ба сари мардум омаданаш мумкин аст, ҷаҳор рақъат гузоридам. Пас ҳангоме ки Ибни Авф (р) ин кори Усмон (р)-ро аз нигоҳи ақл баҳо дод ва дид, ки савоб аст ва пеши роҳи фитнаро мегирад, бо мардум ҷаҳор рақъат гузорид.²

---

¹ . Ниг: «Аз-зуҳход миатун» (96).

² . Ниг: «Таърихи Табарӣ» (268/50).

36. Начоти ин уммат дар чист?

Баъди вафот намудани Паёмбар (с) хузну андӯх дар фазои нурунии Мадинаи Мунаввара хайма зада буд. Мардум бо қалбҳои нолону ашки резон, ҳасрату надомат мехӯрданд.

Усмон (р) бо дили озурдаву хотири парешон нишаста, баъд аз байъати Абӯбақр (р) ба хилофат, ёди рӯзҳои неки гузаштаре мекард. Умар ибн Хаттоб (р) аз назди ӯ гузашта ба ӯ салом дод, лекин Усмон (р) аз чӣ бошад, ки ҷавоби саломи ӯро надод.

Умар (р) ба сӯи халифаи мусулмонон шитобида, ин ҳолатро ба ӯ нақл кард. Абӯбақр (р), аз ҷой бархоста, дасти Умар (р)-ро гирифта назди Усмон (р) омада, ба ӯ гуфт: Эй Усмон (р), бародарат пеши ман омада даъво дорад, ки ӯ ба шумо салом дода ва шумо ҷавоби ӯро надодаед? Туро чӣ ба ин водор сохт?

Усмон (р) бо адаб ба ӯ гуфт: Савганд ба Худо, ман ҳис накардам, ки шумо аз назди ман гузашта, ба ман салом додаед.

Абӯбақр (р) гуфт: Дуруст мегӯед, савганд ба Худо, мебинам, ки шумо бо амре машғул будед ва дар он фикр мекардед.

Усмон (р) гуфт: Бале.

Абӯбақр (р) гуфт: Пас он чӣ амрест?

Усмон (р) ғамгинона гуфт: Паёмбар (с) вафот намуд ва ман напурсидам, ки начоти уммат дар чист? Дар ин мавзӯ аз худам мепурсидам ва аз фуру рафта нам дар ин мавзӯ ҳайрон будам.

Абӯбақри Сиддиқ бо чеҳраи хандон гуфт: Дар ҳақиқат ман ин масъаларо аз он Ҳазрат (с) пурсидам ва ӯ маро огоҳ кард.

Усмон (р) дар ҳоле, ки ғуссаву андӯх аз симояш дур шуда буд, бо шавқу рағбат гуфт: Пас он чист?

Абӯбақр (р) бо фурутанӣ гуфт: Аз Паёмбар (с) пурсидам: Эй Расули Худо (с), начоти ин уммат дар чист?

Он Ҳазрат (с) фармуданд: Калимаеро, ки ман ба амакам арза намудам ва ӯ онро рад кард, ҳар шахсе, ки он калимаро аз аз ман қабул намояд, пас он калима барои ӯ начот аст.

Он калимае, ки бар амакаш арз намуд, калимаи шаҳодат аст, ки нест маъбуде чуз Аллоҳ ва Муҳаммад фиристодаи барҳаққи Ўст.¹

37. Усмон (р) ёронашро аз худаш бартар мешуморад

Амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) бо гурўхе аз ёронаш барои адои ҳаҷчи умра озими Байтуллоҳ шуд.

Барои ў паррандаи пухташудае ҳадя карданд. Усмон (р) ба ёронаш гуфт: бихўред. Аммо худаш чиҳати парҳезкорӣ аз хўрдани он худдорӣ намуд.

Амр ибни Ос (р) бо тааҷҷуб ба ў гуфт: Аз он чизе, ки шумо намехўред, ман мехўрам?

Усмон (р) бо фурутанӣ гуфт: Ман дар ин амр мисли шумо нестам, ҳароина ин парранда, барои ман сайд шудааст. Ҳамин тариқ Усмон (р) ёронашро дар хўрдани гўшти парранда аз худаш бартар шуморид.²

38. Васияти Сиддик (р)

Абўбакри Сиддик (р), халифаи Расули Худо (с) дар бистари беморӣ хобида буду, бо қалби софу фаросати қавии худ наздик шудани аҷалро эҳсос менамуд. Ин буд, ки ба назди Усмон (р) шахсе фиристод, то ў васияташро барои халифаи баъд аз вай нависад.

Абўбакр (р) ба гуфтан оғоз намуду, Усмон (р) ба навиштан. Пеш аз зикр кардани номи халифаи баъдӣ, Абўбакр (р) лаҳзае бехўш шуд. Пас Усмон (р) номи Умар (р)-ро навишт.

Чун Абўбакр (р) ба хўш омад ба ў гуфт: Оё номе касеро навиштед?

Усмон (р) гуфт: Бале, навиштам.

Абўбакр (р) гуфт: Номи киро навиштед?

Усмон (р) гуфт: Номи Умар (р)-ро.

---

¹. Ахмад (6/1) ва «Мачмаъуз-завоид» (14/10).

². Ниг: «Осори саҳоба» (20/2).

Абӯбакр (р) бо чеҳраи хандон гуфт: Номи шахсеро навиштед, ки мехостаи ба навиштани номи ӯ амр кунам ва агар номи худатро менавиштед, шумо низ лоиқу сазовори он будед.¹

39. Шахси қотил

Марде андӯхгину шикастаҳол ва бо қалби маҷруҳ, ки гуссаву парешонӣ дар симояш хувайдо буд, назди амирулмўминин Усмон (р) омад.

Он мард бо ҳарос ба халифа наздик шуда, пешорўяш нишаст ва хост сухане гўяд, лекин сухан дар гулўяш банд шуд. Баъд аз сукути начандон тўлонӣ гуфт: Эй амирулмўминин, ман даст ба куштор задам, оё роҳи тавбае ҳаст?

Чун Усмон (р) аз ҷинойти он мард огоҳ шуд, ин оятро барояш тиловат намуд:

Сухани Худо:

«Ҳо, Мим. Нозил шудани ин китоб аз ҷониби Худон пирўзманди доност, омурзандаи гуноҳ, пазирандаи тавба, саҳтуқубат, соҳиби неъматҳо. Ҳеч Худое барҳақ ҷуз ӯ нест. Бозгашти ҳама ба сўи ӯст».

(Сураи Ғофир, оятҳои 1-3)

Баъд ба он шахс фаҳмонид, ки баъд аз адои хунбаҳо (дияи қатл), барои қабули тавбааш монеъе нест.

Сипас барояш гуфт: Амал намо ва ноумед машав.

40. Шайх ва писарбача

Коргарон ба тармиму азнавсозии масҷиди набавӣ машғул буданд. Пеш аз нисфирўзӣ, Ибни Саъиди Махзумӣ, ки писарбачаи хурдсол буд ва паррандае дар даст дошт, ба масҷид омада, онро ба осмон тарафи ҳаво дод. Дар он ҷо чашми Саъиди хурдсол ба мўйсафеди нуроние афтод, ки хиште зери сараш хобидааст.

---

¹ . Ниг: «Тайсирул-қаримил-маннон фи сирати Усмон ибни Аффон» с. 20.

Писарбача ба он мўйсафед наздик шуда ба ў нигарист. Ин замон мўйсафед чашмонашро кушода гуфт: Эй писарбача, ту кистӣ?

Писарбача кӣ буданашро ба ў хабар дод. Мўйсафед писарбачаеро, ки дуртар хобида буд, садо кард, лекин ў посухаш надод. Мўсафед ба Саъид фармуд, то ўро ба наздаш бихонад. Баъд аз ин, ки он писарбача омад, мўйсафед ўро ба овардани чизе амр кард ва аз Саъид хост, ки он ҷо биншинад.

Баъд аз муддате шахси фиристодаи мўйсафед дар даст либоси нав, ки иборат аз изору курта ва ҳазор дирҳам буд, назди шайх омад. Шайх либоси Саъиди хурдсолро кашида либоси навро ба ў пўшонид ва ҳазор дирҳамро ба ҷайби ў ниҳод.

Саъиди хурдсол мегўяд: Ба назди падарам баргаштам. Падарам гуфт: Эй писарам, кӣ бо ту чунин кард?

Саъиди гуфт: Намедонам, шахсест дар масҷид хобида, ки беҳтар аз ў надида будам.

Падараш гуфт: Ў амирулмўъминин Усмон (р) аст¹.

41. Ашки надомат

Замони хилофати Усмон (р) буд. Марде аз ансор назди Абдуллоҳ ибни Умар (р) омада аз ў талаб кард, ки нисбати Усмон (р) айбчўй кунад ва бисёр суханҳо гуфт.

Чун он мард аз сухан фориғ шуд, Ибни Умар (р) ба ў рўй оварда бо нармӣ гуфт: Мо дар замони Паёмбар (с) мегуфтем, ки беҳтарини уммати Муҳаммад баъд аз ў Абўбакр (р), баъд аз ў Умар (р) ва баъд аз ў Усмон (р) мебошад. Савганд ба Худо, мо намедонем, ки Усмон (р) касеро ноҳақ кушта бошад ва ё ин ки гуноҳи азиме содир карда бошад. Лекин ин мол аст, агар ба шумо диҳад, розӣ мешавед ва агар ба наздикони худаш диҳад, нафрат мебаред. Шумо мехоҳед, монанди Форсҳо ва Румиён бошед, ки амирони худро ба қатл мерасонанд.

Он лаҳза ашк аз чашмони он мард ҷорӣ шуда гуфт: Эй бор Худоё, мо инро намехоҳем¹.

---

¹. Ниг: «Ал-бидояту ван-ниҳоя» (213/7).

42. Зани талоқшударо танҳо никоҳи асли намоед

Замони хилофати Усмон (р) марде савори маркаби худ ба назди ӯ омад. Мард гуфт: Эй амирулмўминин, ман ба шумо хочате дорам.

Усмон (р) гуфт: Ман ба коре ачала дорам ва агар хоҳед, аз паси ман савори маркаб шавед ва хочати худро баён кунед. Пас он мард ҳамроҳи амирулмўминин савор шуда, роҳравон гуфт: Ҳамсои ман дар ҳолати ғазаб занашро талоқ кард ва пушаймони зиёде кашид. Ман мехоҳам зани ӯро ба никоҳи худ дарорам ва ба ӯ наздик шавам, пас аз он талоқаш бидиҳам, то назди шавҳараш равад.

Усмон (р) ӯро аз ин кор манъ кард ва гуфт: Никоҳи асли намоед (бе нияти талоқ додан).²

43. Усмон (р) бекор сохтани муомиларо рад менамояд

Абдуллоҳ ибни Ҷаъфар (р) ба маблағи 600-ҳазор дирҳам замин харид. Амакаш Алӣ ибни Абутолиб (р) аз ин кори ӯ дар ғазаб шуд, зеро он замин ба он маблағ намеарзид. Бинобар ин, назди амирулмўминин Усмон (р) рафт, то ин муомиларо бекор намояд.

Чун Абдуллоҳ ибни Ҷаъфар (р) аз ин тасмими амакаш огоҳ шуд, шитобон назди Зубайр ибни Авом (р), ки тоҷири бобарор буд, рафта воқеъаро ба ӯ нақл кард. Зубайр (р) ба ӯ гуфт: Ман дар ин муомилаи хариду фурӯш шарикӣ шумо ҳастам.

Алӣ ибни Абутолиб (р) назди Усмон (р) омада, он ҷӣ бо Ибни Ҷаъфар, писари бародараш руҳ додааст ва шарик будани Зубайр ибни Авомро (р)–ро бо ӯ дар муомилаи хариду фурӯш нақл карда, талаби бекор кардани онро намуд.

---

¹ .Ниг: «Тарихи Димишқ» аз ибни Асокир (151).

² . Ниг: «Мавсуъаи фикҳи Усмон (р)» (53).

Усмон (р) ба ӯ гуфт: Чӣ гуна ин муомиларо бекор мекунам, дар ҳоле, ки Зубайр ибни Авом (р) дар он шарик аст¹.

44. Усмон (р) ва Абӯзар (р)

Саҳобии бузург Абӯзари Ғафорӣ (р), ки дар зухд монанди Исо (а) буд, аз билоди Шом баргашт ва воридаи Мадинаи мунаввара шуд.

Чун амирул-мўъминин Усмон (р) ӯро дид, гуфт: Мархабо, эй бародар.

Абӯзар (р) гуфт: Мархабо, эй бародар. Шумо дар хурмату қадрдонӣ ба мо хеле муболиға кардед (яъне, аз ҳад зиёд меҳрубонӣ кардед). Савганд ба Худо, агар меҳостед, ки ба зонӯ бооям, ҳароина, ба ҳадди имкон ба зонӯ меомадам. Ман рўзе ҳамроҳи Паёмбар (с) сӯи девори фалонӣ берун шудем. Он Ҳазрат (с) ба ман гуфт: Вой бар ту баъд аз ман.

Ман гирия намудам ва гуфтам: Эй Расули Худо (с), ман баъд аз шумо боқӣ мемонам?

Паёмбар (с) гуфт: Бале, пас ҳар вақте биноро дар кўҳи Саль (дар Мадина) дидӣ, пас худро ба тарафи ғарб ба диёри Кузоа бичаспон.

Усмон (р) сабаби бозхости ӯро аз билоди Шом ба Мадина баён намуда гуфт: Хостам, ки шумо ҳамроҳи ёронатон бошед ва аз зиёни мардуми ҷоҳил бар шумо тарсидам².

45. Фаросати Усмон (р)

Марде дар аснои роҳ бо зане рӯ ба рӯ шуда, бо шаҳват ба ӯ нигарист. Баъдан он мард назди Усмон (р) омад.

Усмон (р) гуфт: Дар миёни шумо шахсе вучуд дорад ки асари зино дар чашмонашон хувайдост.

Он мард гуфт: Оё баъд аз Расули Худо (с) низ ваҳй нозил мешавад?

---

¹ .Байхақӣ дар «Суннани кубро» зикр кардааст (101/6).

² . Ниг: «Сияри Аъломи Нубало» (70/2).

Усмон (р) гуфт : На, лекин мўъмин бояд фаросат дошта бошад.¹

46. Усмон (р) ва фатҳи Африко

Чанд муддате аз мусулмононе, ки дар Африко будаанд, ба халифа Усмон ибни Аффон (р) хабаре нарасид. Ҳазрати Усмон (р) Абдуллоҳ ибни Зубайр (р)-ро бо ҷамоате фиристод, то аз онҳо хабаре биёрад.

Чун Ибни Зубайр (р) ба он ҷо расид, мусулмонон овози тақбиру тасбиҳ баланд намуданд. Ҷарҷир – малики Рум сабаби ин нидоҳоро пурсид. Ба ӯ гуфтанд, ки лашкари нав ба онҳо илова шуд. Ҷарҷир бо овози баланд садо кард: Ҳар шахсе, ки сарлашкари мусулмонон Абдуллоҳ ибни Саъд (р)-ро ба қатл расонад, ба ӯ 100-ҳазор динар дода ва духтарамро ба никоҳи ӯ медарорам.

Абдуллоҳ ибни Саъд (р) гуфт: Шахсе, ки сари Ҷарҷирро аз танаш ҷудо карда ба ман биёрад, ба ӯ сад ҳазор динар ва духтари Ҷарҷирро хоҳам дод.

Набарди рӯзона аз субҳ то нисфи рӯз идома меёфт. Абдуллоҳ ибни Зубайр (р) қарор дод, ки вақти истироҳати лашкари Румро тағйир диҳад. Ӯ лашкари исломро ба ду гурӯҳ тақсим намуд. Як қисм то вақти пешин дар майдон ҷангид ва чун азони зуҳр баланд гардид, ҳар ду тараф ба макони худ рафта силоҳашро гузошта, ба истироҳат пардохтанд. Ин ҳангом Абдуллоҳ ибни Зубайр (р) нисфи аскареро, ки дар набарди сахарӣ иштирок надошт, гирифта ба макони истироҳати Румӣҳо ҳамлаи ногаҳонӣ намуданд ва адади зиёди душманонро ба ҳалокат расонданд. Худи Абдуллоҳ ибни Зубайр (р) малик Ҷарҷирро ба қатл расонида, духтарашро гирифта баргашт.

Ибни Саъд (р) Абдуллоҳ ибни Зубайр (р)-ро ба назди Усмон (р) фиристод, то муждаи фатҳи Африкоро ба ӯ расонад².

Усмон ибни Аффон (р) аз гуфтаҳои Абдуллоҳ ибни Зубайр (р) тааҷҷуб намуд ва мардумро ҷамъ намуда аз ӯ талаб кард, то

---

¹ . «Ҷомеъи каромати авлиё» (150/1).

² . Ниг: «Ал-комил» аз ибни Асир (45/3, 46).

ходисаро ба онҳо накл кунад ва ба онҳо бигӯяд, ки пирӯзӣ чӣ гуна насиби мусулмонон гардид.

47. Марде мехоҳад Усмон (р)-ро ба қатл расонад

Рӯзе Усмон ибни Аффон (р) барои адои намози бомдод берун омад ва аз даре, ки ҳамеша ба масҷид мебаромад, дохили шуд. Дар он ҳангом марде роҳи ӯро баст.

Усмон (р) гуфт: Ба ӯ нигаред.

Мардум диданд, ки дар дасти он мард ханҷар аст.

Усмон (р) ба ӯ гуфт: Ин чист?

Он мард гуфт: Хостам, шуморо бикушам.

Усмон (р): Субҳоналлоҳ, вой бар ту, ба кадом сабаб маро мекушӣ?

Он мард гуфт: Намояндаи шумо дар Яман ба ман зулм кард.

Усмон (р) аз ӯ пурсид: Чаро даъвоятро ба ман нарасондӣ, то ҳаққатро ба ту баргардонам ва агар чунин намекардам, пас ин корро анҷом медодӣ.

Усмон (р) ба мардуми дар атрофаш ҷамъомада гуфт: Чӣ гуфтани доред?

Гуфтанд: Эй амирулмўминин! Душманест, ки Худованд ба шумо имкон додаст, то сазояшро диҳед.

Усмон (р) гуфт: Бандаест, ки нияти гуноҳро кард, пас Худованд ӯро аз ман дур сохт.

Ҳазрати Усмон (р) аз гуноҳи ӯ даргузашт ва шарт гузошт, ки то замоне ӯ амири мусулмонон аст, дохили Мадина нашавад.¹

48. Усмон (р) ва соҳиби замин

Усмон (р) аз шахсе заминеро харид ва он мард дар гирифтани маблағи замин аз дасти Усмон (р) таъхир кард.

Усмон (р) дар яке аз кўчаҳои Мадина бо ӯ рӯ ба рӯ шуда ба ӯ гуфт: Туро аз гирифтани маблағи замин чӣ чиз манъ мекунад?

---

¹. Ниг: «Торихи Мадина» (с. 1027).

Мард бо ғазаб гуфт: Шумо бо ман нодуруст муомила кардед. Ҳар касеро аз мардум вохӯрам, маро маломат мекунад.

Усмон (р) гуфт: Оё ин масъала шуморо монёе шудааст?

Мард гуфт: Бале.

Усмон (р) гуфт: Байни замин ва пул якеро интиҳоб кун. Баъд аз он гуфт: Паёмбар (с) фармуд: Худованд мардеро, ки муштариин осон ва қозии осонқазоваткунанда бошад, дохили ҷаннат мекунад.¹

49. Нигини Паёмбар (с)

«Муҳаммадун Расулulloҳ» бо ин ибора Паёмбар (с) нигинашро наққошӣ карда буд. Он нигин то вафоташ дар дасташ буд. Абӯбакр (р) ва Умар (р) ҳам онро то вафоташон дар даст доштанд. Пас аз он то шаш соли дигар дар дасти Усмон (р) буд.

Рӯзе Усмон (р) бар сари чоҳи «Арис» нишаста буду он нигини Расули Худо (с)-ро ҳаракат меод, ки ногаҳон ба чоҳ афтид. Усмон (р) бо ҳамроҳони худ шитобон ба ҷустуҷӯи он даромаданд. Бо вучуди талашҳои сешабонарӯзӣ, натиҷае ба даст наоварданд.²

50. Тақвои Усмон (р)

Усмон (р) либосҳои сафед дар бар, озими Байтуллоҳ шуд. Чун ба минтақаи «Милал» байни Макка ва Мадина расид, Муҳаммад ибни Ҷаъфар ибни Абӯтолиб (р) ўро истиқбол кард. Муҳаммад ибни Ҷаъфар хушбӯй истемол карда буду, либосҳои қимматбаҳои сурхранги зардтоб дар бар дошт.

Вақте Усмон (р) ўро бо он сару либос дид, дар ғазаб омад ва сарзаниш карда гуфт: Оё либосе мепӯшед, ки Паёмбар (с) аз он наҳӣ кардааст³.

---

¹. Имом Аҳмад дар «Ал-Муснад» (58/1).

². Ниг: «Табақоти ибни Саъд» (369/1).

³. Имом Аҳмад (71/1) бо исноди саҳеҳ овардааст.

Чун Худованд дар рӯзгори мардум ва рӯзии эшон фарохӣ овард, баъзе аз аҳли Мадина ба тарбияи кабу́тар машғул шуданд. Усмон (р) аз ин рафтори онҳо дар ғазаб шуда, дар ҳар хутбаи чумъааш ба забҳи кабу́тар амр мекард¹.

51. Риояи адаб дар баробари номи Паёмбар (с)

Кубос ибни Ашям ҳамроҳи Усмон (р) нишаста буд. Усмон (р) гуфт: Шумо бузург ҳастед ё Расули Худо (с)? Кубос бо риояи адаб гуфт: Расули Худо (с) аз ман бузургтар ҳастанд ва ман аз Расулulloҳ (с) пештар тавллад шудам.

52. Усмон (р) ва Ибни Авф (р)

Овози Усмон (р) ба Абдуррахмон ибни Авф (р) баланд шуд. Абдуррахмон (р) гуфт: Барои чӣ овозатро ба ман баланд мекунӣ, дар ҳоле, ки ман дар муҳорибаи Бадр иштирок кардам ва ту накардӣ, бо Паёмбар (с) байъат кардам ва ту накардӣ, рӯзи набарди Уҳуд фирор кардӣ ва ман фирор накардам?!

Усмон (р) ба ӯ гуфт: Сабаби дар муҳорибаи Бадр ширкат надоштани ман ин аст, ки Паёмбар (с) маро барои нигоҳубини духтари бемораш гузошт ва маро дар ҳиссаи ғанимат шарик сохта, аҷрамро дод. Аммо дар байъати Ризвон ширкат накарданам, ту худ аз ин огоҳӣ, ки Паёмбар (с) маро назди мушрикин фиристода буд ва чун таъхир намудам, дасти росташро ба чапаш гузошта гуфт: Ин аз Усмон ибни Аффон (р) аст. Дасти чапи Расули Худо (с) беҳтар аз дасти рости ман аст. Аммо сухани ту, ки рӯзи Уҳуд фирор кардам ва шумоён фирор накардед, Худованд фармудааст:

Сухани Худо:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَوْلُوا مِنْكُمْ يَوْمَ الْاِجْمَاعِ اِنَّمَا اَسْتَرَلَهُمُ الشَّيْطٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا وَلَقَدْ

عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٥٥﴾ آل عمران: ١٥٥

¹. Ниг: «Адаби муфрад» аз Бухорӣ рақами (1301).

«Аз миёни шумо онон, ки дар рӯзи муқобалаи он ду гурӯҳ бигурехтанд, ба сабаби баъзе аз аъмолашон шайтон онҳоро ба хато афканда буд. Инак, Худованд афвашон кард, ки Ў омурзанда ва бурдбор аст!»

(Сураи Оли Имрон, ояти 155)

Пас бо он гуноҳе, ки Худо онро бахшида аст, маро айбдор накунед.¹

53. Хоксории Усмон (р)

Марде ҳамроҳи писараш назди амирулмўъминин Усмон (р) омада, шикоят карда гуфт:

Ин писари ман зан гирифтани намехоҳад.

Усмон (р) ба он рӯй ҷавон оварда насихат кард ва ба издивоҷ тарғиб намуда гуфт: Оё Паёмбар (с) ва Абўбакру Умар (р) ва инчунин мо издивоҷ накардаем?

Он ҷавон амалҳои неки худро ночиз шуморида, ба зўҳду ибодат рағбаташро баён дошт ва гуфт: Эй амирал-мўъминин! Кӣ монанди Паёмбар (с) ва Абўбакру Умар (р) ва ё шумо қудрату тавоноӣ ва ахлоқи ҳамида дорад? (Яъне, кӣ бо шумоён баробар мешавад).

Чун Усмон (р) шунид, ки ҷавон ёро сано мегўяду кадрашро мебардорад, аз гуфтаҳои ӯ хушаш наомад, садо баланда карда гуфт: Бас кун! Бирав, агар хоҳӣ издивоҷ намо ва агар на, не.²

54. Усмон (р) барои чӣ хандид?

Усмон (р) байни асхоби худ нишаста, ба онҳо илму адаб меомўзонид. Ў об хост то вузў гирад. Пас аз се маротиба шустани кафони дасташ, даҳону бинӣ, рӯй ва дастонашро, то оринҷ се маротибагӣ шуст. Сипас сарашро масҳ кашид ва поҳояшро шуст. Баъд аз он худ ба худ хандид.

---

¹ . Ҳайсами инро дар «Ал-мачмаъ» (88/9) зикр кардааст ва гуфтааст: Ваззор инро ривоят кардааст ва иснодаш Ҳасан аст.

² . Ниг: «Муснади осори саҳоба» (6/2).

Пас ба ёронаш гуфт: Оё аз сабаби хандаам наменпурсед?

Онҳо бо муҳаббат пурсиданд: Чӣ чиз шуморо хандонд, эй амирулмўминин?

Усмон (р) бо табассум фазли таҳорат ва савоби бузурги онро баён карда гуфт: Сабаби хандаи ман ин аст, ки чун банда рӯи худро мешўяд, ҳар хатое, ки бо рўяш муртакиб шудааст, Худованд онро маҳв месозад ва чун дастонашро то оринҷ бишўяд, чунин бошад ва ҳар вақто сарашро масҳ кашад ва пойҳояшро шўяд низ чунин бошад.¹

55. Эй соҳибони мол, ҳама хайр бо шумост

Амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) амволи худро дар роҳи Худо садақа мекард. Рўзе садақаву бахшиш мекарад ва рўзи дигар ғуломеро озод менамуд, рўзи саввум ба фақирону мискинон таом меод.

Боре гурўҳе аз мардум назди ў омаданд, то бо ў суҳбате карда аз илму адаби ў баҳра баранд. Марде аз байни онҳо гуфт: Эй соҳибони мол, ҳама хайр бо шумост! Садақа мекунед, ғуломонро озод менамод, ҳаҷ мекунед ва дар роҳи Худо нафақа менамод.

Усмон (р) гуфт: Шумо бар мо ғибта (яъне ҳасад бидуни таманнои заволи неъмат аз соҳибаш) доред? Он мард гуфт: Бале, мо ба шумо ғибта дорем.

Усмон (р) бо хоксорӣ гуфт: Савганд ба Худо, як дирҳаме, ки яке аз шумо онро бо машаққат пайдо намуда ва онро дар роҳи Худо нафақа мекунад, бехтар аст аз даҳ ҳазоре, ки аз сарвати зиёд нафақа мешавад.

Дили он мард аз чунин ахлоқ ва сухани нарми амирулмўминин Усмон (р) хуш шуд ва ҳамроҳ бо ёронаш Худоро шуқургўён баргаштанд.²

56. Шиканандаи асо

---

¹ . Ниг: «Муснади осори Саҳоба» (6/2).

² . «Муснади осори Саҳоба» (31/2).

Усмон ибни Аффон (р) бо як ахлоқи накӯ ва оромию итминон болои минбар баромада ва дар дасти рост асое дошт, ки Паёмбар (с) онро бо худ мегирифт.

Усмон (р) асоро ба ҳаракат медароварду бо овози ширину форами худ қалбҳои ҳозиринро ҳар лаҳза аз лаззати боғҳои бихишт баҳравар месохт.

Ин хангом марде бо номи Чаҳҷоҳ ал-Ғифорӣ аз байни ҳозирин аз ҷой бархоста асоро аз дасти Усмон (р) рабуда, азми шикастани онро намуд.

Мардум ба ӯ фарёд заданд: Ин корро накун! Аммо ӯ ба касе гӯш надода, асоро ба зонӯ гузошта, шикаст.

Усмон (р) ғамгин гашта аз минбар поин шуд ва ба хонааш рафт.

Худованди қодиру тавоно, пои Чаҳҷоҳро бо дарде, гирифта намуд, ки сабаби қатъи гаштани пояш шуд ва соли нагузашта вафот намуд¹.

57. Марде аз Усмон (р) мепурсад

Гурӯҳе аз мардум, ки ҳайбати бузурӣ ва нури тақво дар симояшон хувайдо буд, гирди ҳам ҳалқа зада будаанд. Марде аз аҳли Миср бо тааҷҷуб гуфт: Ин мардум кихоянд?

Ба ӯ гуфтанд: Онҳо аз қабилаи Қурайш ҳастанд.

Баъд аз он, нигоҳи он шахс ба марде, ки бо ҳайбату бо виқор буд ва хеле монанд ба Паёмбарон афтод, ки зикри Худо ӯро аз мардум дур сохта ва гуё, ки ӯ худ дар танҳои аст.

Он мард суол кард: Он шайх кист? Гуфтанд: Абдуллоҳ ибни Умар (р). Он мард, шитобон, гӯё, ки гумкардаашро ёфта бошад, сӯи ӯ рафта гуфт: Эй Ибни Умар, ман шуморо аз чизе мепурсам ва шумо посухам диҳед. Он мард ба пурсидан оғоз кард ва гуфт: Оё медонед, ки Усмон (р) рӯзи набарди Ухуд фирор намуд?

Ибни Умар (р) гуфт: Бале.

Он мард боз гуфт: Оё медонед, ки дар мухорибаи Бадр ширкат надошт?

Ибни Умар (р) гуфт: Бале.

---

¹. «Ал-исобаҳ» (622/1).

Он мард боз пурсид: Оё медонед, ки ў дар байъати Ризвон хузур надошт?

Ибни Умар (р) гуфт: Бале.

Баъд аз он гўё, ки он мард ғолиб шуда бошад, садо баланд карда гуфт: Аллоху акбар.

Ибни Умар (р) ба он мард назари таъсиррасонандае кард ва аз он чи дар қалбаш буд, огоҳ шуда ва барои дур кардани он аз дили ў гуфт: Биё то бароят баён намоям. Дар масъалаи фирори ў аз набарди Ухуд, ман шаҳодат медиҳам, ки Худованд ўро бахшида аст.

Ва ҳозир нашуданаш дар мухорибаи Бадр бо ин сабаб буд, ки духтари Расули Худо (с) ҳамсари ў, бемор буд. Пас расули Худо ба ў гуфт: Барои Шумо аҷри шахсест, ки дар мухорибаи Бадр иштирок карда ва монанди он дар ғанимат саҳм доред.

Аммо хузур надоштанаш дар байъати Ризвон ба ин сабаб буд, ки шахсе аз Усмон (р) дар Маккаи мукаррама азизтар набуд, бинобар ин, Паёмбар (с) ўро ба он ҷо фиристод ва байъати Ризвон баъд аз фиристода шудани Усмон (р) ба Макка сурат гирифт. Пас Расули Худо (с) дасти чапи мубораки худро болои дасти росташ гузошта гуфт: «Ин барои Усмон (р) мебошад».¹

58. Се нафар аз Қурайш

Абдуллоҳ ибни Умар (р) бо чавонон нишаста, фазилатҳои гузаштагоноро, ки аввалин шуда дини Исломо қабул карда буданд, ёдоварӣ менамуд ва аз ахлоқи ҳамидаи онҳо ривоят мекард, то аз он бузургон таълим гиранд.

Ў гуфт: Аз аҳли Қурайш се нафаранд, ки аз ҳамаи мардум, чехрашон нуронитар, ахлоқашон некӯтар ва ҳаёшон бештар аст. Агар бо шумо сухане гўянд, ё шумо бо онҳо сухане гўед, ба шумо дурӯғ намегўян. Онҳо Абӯбакри Сиддиқ (р), Усмон ибни Аффон (р) ва Абӯубайда ибни Ҷарроҳ (р) мебошанд².

---

¹ . Бухорӣ (363, 54/7) .

² . Ниг: «Ал-ҳилях» (56/1) ва «Ал-исобах» (253/2) .

59. Ҳаёи Усмон (р)

Ҳасан (р) бо мардум нишаста, дар бораи адабу ҳаёи Усмон (р) ба онҳо нақл карда гуфт: Чун Усмон (р) дар дохили хона мебуд, барои ғусл кардан, дарро пӯшида, сапас либосашро мекашид ва аз ҳаёи худ рост намеистод, балки нишаста ғусл мекард¹.

60. Зани тўхматшуда

Занеро назди амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) оварданд, ки ҳамагӣ пас аз 6 моҳи бордорӣ, таваллуд намуда буд. Ҳазрати Усмон (р) дар ин амр аз изҳори раъи хеш худдорӣ намуд ва болои минбар баромада ба асҳоби Расули Худо (с) пешниҳод кард, ки дар масъала мувофиқи Китобу Суннат ҳукм намоянд. Аз байни онҳо Ибни Аббос (р) садо баланд карда гуфт: Худованд мефармояд:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ﴿١٥﴾﴾
﴿الأحقاف: ١٥﴾

«Одамиро ба некӣ кардан бо падару модари худ супориш кардем. Модараш ўро бо душворӣ бардошт (ҳангоми хомилагӣ) ва ба душворӣ ба замин ниҳод (яъне, таваллуд кард). Ва муддати ҳамл ва то аз шир боз гирифтаниш, сӣ моҳ аст».

(Сураи Аҳқоф, ояти 15)

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُبْرِئَ الرِّضَاعَةَ ﴿٢٣٣﴾﴾ البقرة: ٢٣٣

«Модароне, ки мехоҳанд шир доданро ба фарзандони худ комил созанд, ду соли тамом ширашон бидиҳанд.

(Сураи Бақара ояти 233)

¹ . Ниг: «Аз зуҳд» аз Имом Аҳмад (128).

Пас чун давраи ширхорагияш ба итмом расид, ҳамли ӯ, яъне бордорияш шаш моҳ мебошад. Баъд аз ин суханони Ибни Аббос (р), Усмон (р) он занро озод намуда, сангсор накард.¹

61. Ҳаққи Усмон (р) бар Ибни Умар (р)

Ибни Умар (р) бо як нерумандӣ ва шуҷоати беназир шамшер ба даст гирифт ва ҷавшану сипари худро бардошта, бо қувваи имони худ ва рағбат барои дифоъ аз амирулмўъминин Усмон (р) ҳамаи сафҳоро пора кард.

Сипас ҳамчун шери жаён пеши рӯи Усмон (р) истода гуфт: Бо Расули Худо (с) будам, ҳаққи рисолату нубувватро шинохта ва қадри онро доштам.

Ҳамсўҳбати Абўбакр (р) будам ва ҳаққи хилофати ўро шинохта эҳтиромашро доштам.

Инчунин ҳамроҳи Умар (р) будам ва ҳаққи падарӣ ва халифаигӣ ўро шинохта посаш доштам.

Шуморо низ монанди онҳо эҳтиром менамоям ва ҳаққатонро мешиносам.

Усмон (р) бо чеҳраи кушода ва изҳори ризоятмандӣ гуфт: Худованд туро подоши неке аз аҳли байт насиб кунад. Дар хонаат нишин, то ин ки амри ман ба ту расад.²

62. Шафоати Усмон (р) дар рўзи қиёмат

Паёмбар (с) бо ҷамъе аз ёронаш нишаста, бо онҳо сўҳбат мекард. Он Ҳазрат (с) дар бораи яке аз онҳо, ки назди Худованд қадри бузурге дорад, бо шавқ сўҳбат мекард.

Расули Худо (с) гуфт: «Савганд ба он зоте, ки ҷони ман дар дасти Ўст, бо шафоати яке аз умматонам, ки аз аҳли байти ман нест, адади бузурге аз оташи дўзах мебарояд, ки аз қабилаи Рабиъа ва Музир бештар аст.

Ҳасан (р) гуфт: Он шахсро Усмон ибни Аффон (р) ё Увайси Қаранӣ (р) мегуфтанд».¹

---

¹ . Ниг: «Торихи Мадина» (977, 978/3).

² . Ниг: «Муснади осори саҳоба» (27/2).

63. Махфили арусӣ

Рӯзи махфили арусии писари Муғира ибни Шўъба (р) буду саодату хушхолӣ дар дили ҳамагон ҷой гирифта буд. Вай ҳамаи мардумро ба махфил даъват карда, ба назди халифаи мусулмонон – Усмон ибни Аффон (р) дохил шуд ва ўро низ даъват намуд. Халифа даъвати он писарро пазируфт ва бо тавозўӣ дар махфили арусӣ ҳозир шуд.

Усмон (р) ба ҳозирин гуфт: Ман дар ҳақиқат рўза дорам, лекин хостам, ки даъвати ўро қабул карда, барояш дуои хайр намоям.²

64. Саховати Усмон (р) ва муруввати Талха (р)

Аз амирулмўъминин Усмон ибни Аффон (р) дар назди Талха 50 ҳазор дирҳам буд. Рўзе Усмон (р) сӯи масҷид мерафт, ки Талха ибни Убайдуллоҳ ўро дар роҳ вохўрда гуфт: Маблағи шумо омодааст ва онро қабул намоед. Усмон (р) бо сахову қарам гуфт: Эй Абумуҳаммад, барои он муруввате, ки кардед, онро ба шумо бахшидам.³

65. Муҳаббати шўро

Усмон (р) дар масҷиди Расули Худо (с) бо оромиву тамкин нишаста, машғули зикр буд. Ин ҳангом ду марде дар масъалае бо ҳамдигар хусумат карда, шитобон назди ў омаданд.

Ҳазрати Усмон (а) ба яке аз онҳо фармуд, то Алӣ (р)-ро назди ў хонад ва ба дигарӣ фармуд, то Талха ибни Убайдуллоҳ, Зубайр ва Абдурахмон ибни Авфро даъват намояд.

Чун ҳамаи онҳо ҷамъ омаданд, Усмон (р) ба он ду марде, ки ҷанҷол карда буданд, гуфт: Акнун шикоятӣ худро гўед. Баъд аз

---

¹. Ниг: «Аз-зуҳд» аз имом Аҳмад (128).

². Ниг: «Аз-зуҳд» аз имом Аҳмад (131).

³. Ниг: «Ал-мурувват» аз марзбони рақами (64) таҳқиқи Муҳаммад хайр Рамазон.

шунидани сабаби ихтилоф байни он ду шахс Усмон (с) рӯ ба саҳобагони Паёмбар (с) оварда гуфт: Ба ман маслиҳат диҳед.

Пас агар назари саҳобагони Паёмбар (с) бо раъйи Усмон (р) мувофиқат мекард, он раъй нисбати он ду шахс амалӣ мегардид ва агар назари саҳобагони Паёмбар (с) бо раъйи Усмон (р) мувофиқат намекард, онгоҳ Усмон (р) дар он масъала бори дигар таҷдиди назар мекард.¹

66. Писарбачаи дузд

Писарбачаеро назди Усмон ибни Аффон (р) оварданд, ки дуздӣ карда буд ва хостанд ба ӯ ҳадро (ҷазои шаръӣ) чорӣ кунанд.

Усмон ибни Аффон (р) гуфт: Мӯи зери нофашро бубинед. Чун диданд, мӯи зери ноф набароварда буд. Усмон (р) ӯро озод намуд.²

67. Ҳадяи тифли навзод

Зане ҳамеша назди Усмон (р) меомад. Ҳазрати Усмон (р) рӯзе ӯро надида пурсид: Фалон зан кучост, ки намебинамаш?

Ҳамсари Усмон (р) гуфт: Имшаб писарбачае таваллуд кардааст. Усмон (р) ба он зан панҷоҳ дирҳам ва як сару либос фиристода, ба вай гуфт: Ин ҳадяи писарат ва ин сару либоси ӯст³.

Абӯисҳоқ хабар додааст, ки боре падаркалонаш аз назди Усмон (р) мегузашт, Усмон (р) аз вай пурсид: Эй шайх чанд фарзанд доред?

Он шайх теъдоди фарзандонашро муайян кард. Амирулмўминин Усмон ибни Аффон (р) гуфт: Ба шумо 15-ҳазор ато бахшидему ба фарзандонат сад-сад.

68. Хавф аз Худованд (ҷ)

---

¹. Ниг: «Ахборул-қузот» (110/1).

². Ниг: «Тарихи Мадина» (980/3).

³. Ниг: «Осори Саҳоба» 26/2.

Оташи тарс аз Худованд ҳамеша дар дили Усмон (р) аланга мезад. Аз ин рӯ барои худ зиндагии содаву оддӣ ихтиёр намуда буд. Усмон (р) мегуфт: Агар ман байни бихишту дӯзах бошам ва надонам, ки ба кадомаш маро хоҳанд бурд, хокистар шуданро ба худ бехтар медонам, пеш аз ин, ки аз масири худ огоҳ гардам.¹

69. Шаробнӯш

Марде дар замони хилофати Усмон (р) барои шаробнӯшӣ дурра зада шуд. Он мард назди Усмон (р) макону манзалат дошт ва дар хилват бо ӯ менишаст. Пас аз он ки дурра зада шуд, он мард хост боз бо Усмон (р) нишинад, лекин Усмон (р) ӯро манъ карда, гуфт: Ҳаргиз танҳо ба маҷлиси ман наё, магар ин ки шахси саввум бо мо бошад.²

70. Тавозӯи Усмон (р)

Усмон ибни Аффон (р) ҳар гоҳе, ки аз Маккаи Мукаррама бармегашт, дар маконе бо номи «Муаррас» поин мешуд. (Муаррас: ҷоест тақрибан 10 километр дуртар аз Мадина Мунаввара, ки Паёмбар (с) он ҷо истироҳат карда, баъд ворида Мадина мешуданд). Ҳар гоҳ ки Усмон (р) савори маркаб шуда, ворида Мадина мешуданд, ба хотири тавозӯӣ писарбачаеро дар қафои маркаби худ савор мекарданд, то монанди дигар шоҳон набошад.³

Усмон (р) ба мардум таоми шоҳона медод, ба мисли гӯшту асалу нон ва ғайра, баъд дохили хонаи шуда, худ таоми оддӣ меҳӯрд, ки аз сиркову зайтун иборат буд.⁴

---

¹. Ниг: «Осории саҳоба» 26/2.

². Ниг: «Осори саҳоба» (22/2).

³. Ниг: «Осори Саҳоба» (43/2).

⁴. «Таҳзиб-ул-ҳиля» (78/1).

71. Ниҳолшинони Усмон (р)

Марде назди Усмон (р) дохил шуд ва ўро дар ҳоли шинонидани дарахт дида, бо тааҷҷуб гуфт: Эй амирулмўъминин, дар ин бевақтӣ дарахт мешинонед?!

Усмон (р) табассумкунон гуфт: Чун назди ман биёед ва ман дар ҳоли анҷом додани кори нек бошам, беҳтар ва хубтар аст аз ин, ки биёеду ман дар ҳоли иҷрои кори баде бошам!¹

72. Гурўҳи пайрав аз Мусайлама

Абдуллоҳ ибни Масъуд (р) гурўҳеро дар Куфа дастгир кард, ки мардумро ба дини Мусайламаи Каззоб даъват мекарданд. Баъд аз он ба амирулмўъминин Усмон ибни Аффон (р) нома навишта, ўро аз ин амр огоҳ сохт ва маслиҳат пурсид.

Усмон (р) ба ў навишт: Дини ҳаққро ба онҳо пешкаш намо ва ин шаҳодатро, ки: Нест маъбуде чуз Худои яккаву ягона ва Муҳаммад (с) фиристодаи Худост талқин кун! Пас ҳар кас инро қабул намуда, аз Мусайлама безорӣ кард, ўро нақўш ва шахсе, ки дини Мусайламаро ҷонибдорӣ кард, ўро бикўш.

Абдуллоҳ ибни Масъуд (р) ба фармудаи Усмон (р) амал кард. Гурўҳе аз онҳо исломро қабул намуда наҷот ёфтанд ва гурўҳи дигаре, ки ба дини Мусайлама боқӣ монданд, кушта шуданд.²

73. Бузургдошти амаки Паёмбар (с)

Марде бо Аббос ибни Абдулмуталлиб (р) низоу кашмакаш карда, ўро таҳқир намуд. Усмон (р) амр намуд, то ўро чанд дуррае бизананд.

Усмон (р) гуфт: Оё ман ба таҳқири амаки Расули Худо (с) рухсат медиҳам?! Модоме ки Паёмбар (с) ўро бузург доштааст.¹

---

¹ . Ниг: «Осори саҳоба» (9/2).

² . Ниг: «Осори саҳобаи» (9/2).

Усмон ибни Аффон (р) аҳли байтро бузург медошт. Агар Аббос ибни Абдулмуталиб (р) аз назди Умар ибни Хаттоб (р) ва Усмон ибни Аффон (р) мегузашт ва онҳо савора мебуданд, ҳар ду ба хотири эҳтироми эшон аз маркаб поин мефароманданд ва пиёда роҳ мерафтанд².

74. Усмон (р) назди аҳли китоб

Амирулмўминин Умар ибни Хаттоб (р) яке аз олимони аҳли китобро ба назди худ хонда аз ӯ пурсид: Оё дар ягон китобатон аз мо зикр шудааст? Он донишманди аҳли китоб гуфт: Сифат ва амалҳои шумо зикр шудааст, аммо номҳоятон на. Умар (р) пурсид: сифати ман чӣ гуна зикр шудааст? Он донишманди аҳли китоб гуфт: Порое аз оҳан.

Умар (р) гуфт: Пораи оҳан чист?

Ускуфи масеҳӣ гуфт: Амири шадид (сахтгир).

Умар (р) гуфт: Аллоҳу акбар. Сифати касе, ки баъд аз ман меояд чӣ гуна аст?

Донишманди аҳли китоб гуфт: Он марди солеҳе хоҳад буд, ки дар наздиконаш таъсир мегузорад.

Умар (р) гуфт: Худованд Усмон (р)-ро раҳм кунад! (Ва ин суханро се бор такрор кард)³.

75. Усмон (р) ва моли Утба

Умар ибни Хаттоб (р) Утба ибни Абўсуфёнро амири Тоиф таин карда, ба он ҷо фиристод. Баъд аз он, ӯро аз вазифа озод кард, дар сари роҳи ӯ нафаронеро гузошт ва онҳо аз Утба сӣ ҳазор маблағ ёфтанд. Умар (р) ба ӯ гуфт: Ин маблағ аз кучост? Гуфт: Савганд ба Худо, ин на моли шумост ва на аз мусулмонон, лекин молест, ки барои харидории хочатам муайян кардаам.

---

¹ . Ниг: «Осори саҳоба» (14/2).

² . Ниг: «Уюн-ул-ахбор» (269/1).

³ . Абудовуд зикраш кардааст (4656).

Умар (р) гуфт: Мо агар аз коргарамон маблаге ёбем, онро ба байтулмол мегузorem. Сипас он маблагро ба байтулмол фиристод.

Рӯзҳои зиёде гузашту Усмон (р) ба хилофат расид. Ў рӯзе ба Утба (р) гуфт: Оё ба гирифтани он мол рағбат доред? Зеро ман дар гирифтани ин мол аз ҷониби Ибни Хаттоб далиле намебинам?

Утба (р) гуфт: Савганд ба Худо, ман ба он мол рағбатдорам, лекин ҳукми касеро, ки пеш аз шумо буд, рад накунад, то ин ки касоне, ки баъд аз шумо меоянд, ҳукми шуморо рад накунад.¹

76. Марде дар бораи Усмон (р) мунозира мекунад

Марде назди Алӣ ибни Абӯтолиб (р) омада, ба ӯ гуфт: Усмон (р) дар дўзах аст.

Алӣ (р) гуфт: Аз кучо донистӣ?

Он мард гуфт: Зеро ӯ чандин ҳодисаеро ба бор овард.

Алӣ (р) ба ӯ гуфт: Агар шумо духтаре дошта бошед, пеш аз он ки машварат кунед, онро ба шавҳар медиҳед?

Мард гуфт: На.

Алӣ (р) гуфт: Ба ман бигӯед, ки Паёмбар (с), пеш аз анҷом додани коре, аз Худованд истихора (талаби хайр) мекард ё на?

Мард гуфт: Аз Худованд истихора мекард.

Алӣ (р) пурсид: Оё Худованд барои Паёмбар (с) хайрро насиб мегардонд ё на?

Мард гуфт: Хайрро насиби ӯ мегардонд.

Алӣ (р) гуфт: Пас, ба ман бигӯ, оё Худованд барои издивоҷи духтари Паёмбар (с) Усмон (р)-ро интихоб намуд ё на?

Мард гуфт: Оре, Худованд Усмон (р)-ро интихоб намуд. Ва шармсору ноком шуда, баргашта рафт.

77. Хитоби Усмон (р) ба ёрони худ

Чун муҳосира бар Усмон (р) шадидтар шуд, назди мардум баромад, то фазилати худро ба онҳо ёдоварӣ кунад.

---

¹. Ниг : «Ал-Ъикд-ул-Фарид». (48/1).

Усмон (р) сарзанишқунон ба онҳо гуфт: Шуморо ба Худованд қасам медиҳам, оё медонед, ҳангоме ки кӯҳи Ҳиро ба ларза омад, Расули Худо (с) гуфт: Собит бош, эй Ҳиро! Дар болои ту Набӣ ва Сиддиқ ва ду шаҳид ҳузур доранд ва ман он ҷо будам?

Гуфтанд: Бале.

Боз Усмон (р) гуфт: Шуморо ба Худованд қасам медиҳам, оё медонед, ҳангоми байъати Ризвон Паёмбар (с) маро назди мушрикин ба Макка фиристод ва дасти чапи худро болои дасти росташ гузошта гуфт: Ин дасти ман ва дасти Усмон аст ва барои ман байъат кард?

Гуфтанд: Бале.

Пас гуфт: Шуморо ба Худованд қасам медиҳам, оё медонед, ки Расули Худо (с) дар вақти оmodасозии «Лашқари пурмашаққат» гуфт: Кӣ нафақае мекунад, ки лашқар оmodа гардад, пас ман он лашқарро мучаҳҳаз сохтам?

Гуфтанд: Бале.

Усмон (р) боз гуфт: Шуморо ба Худо қасам медиҳам, оё медонед, ки ман ҷоҳи «Румаҳ»-ро, ки касе бе пардохти маблағ аз оби он наменӯшид, харидам ва дар ихтиёри факиру сарватманд ва муқиму мусофир гузоштам?

Гуфтанд: Бале.¹

78. Байни Умар (р) ва Усмон (р)

Чун Руқия, духтари Паёмбар (с), ки ҳамсари Усмон (р) буд, вафот ёфт, Умар (р) назди Усмон ибни Аффон (р) оmodа, духтараш Ҳафсаро барои издивоҷ ба ӯ пешниҳод намуд. Лекин Усмон (р) соқит монд, зеро огоҳӣ дошт, ки Расули Худо (с) иродаи издивоҷ бо Ҳафсаро дорад.

Умар (р) дар ғазаб шуда, назди Паёмбар (с) рафт ва аз ин рафтори Усмон (р) шикоят кард. Паёмбар (с) ба ӯ гуфт: Зуд аст, ки Худованд духтари шуморо ба касе беҳтар аз Усмон (р) издивоҷ мекунонад ва Усмон (р)-ро ба касе, ки беҳтар аз духтари шумост издивоҷ мекунонад.

---

¹ Тирмизи (3699) ва имом Аҳмад дар «Ҳазоили саҳоба» (751).

Пас Расули Худо (с) Ҳафсаро ба занӣ гирифт ва Усмон (р) духтари Паёмбар (с)-ро.¹

79. Аля (р) Усмон (р)-ро об менӯшонад

Муҳосира бар Усмон (р) хеле сахт шуд, ба он андозае, ки аз бе обӣ, аз он чоҳи камоби дохили ҳавлиаш истифода менамуд. Ҷубайр ибни Мутъам назди Аля ибни Абӯтолиб (р) рафта, бо як ғаму андӯхе ҳолати Усмон (р)-ро ба ӯ шарҳ дода гуфт: Оё шумо розӣ ҳастед, ки Усмон (р) дар чунин ҳолат бимонад? Аля (р) гуфт: Субҳоналлоҳ! Оё ӯ ба чунин ҳол расидааст?

Аля (р) зуд аз чой бархост ва зарфи пур аз обро гирифта дохили ҳавлии Усмон (р) шуд ва ӯро об нӯшонд².

80. Васияти Усмон (р)

Чун Усмон (р)-ро ба шаҳодат расониданд, аз ҳазинаи ӯ сандуқи куфлзадаеро ёфта, онро боз намуданд. Аз дохили он зарфи хурди сарпӯшдоре ёфтанд, ки даруни он вараке бо навиштаҷоти зер гузошта шуда буд: Ин васияти Усмон (р) аст. Бисилоҳи-р-рахмони-р-рахим. Усмон ибни Аффон бар яғонагии Ҳудованд шаҳодат медиҳад ва шаҳодат медиҳад, ки Муҳаммад (с) банда ва фиристодаи Ёст ва ин, ки биҳишту дӯзах ҳақ аст. Ҳудованд дар рӯзи қиёмат мурдагонро боз бармеангезад. Ҳудованд ба ваъдаи худ муҳолифат намекунад. Мо бар ин ақида зиндагӣ мекунем ва бар он мемирем ва бар он рӯзи қиёмат дубора зинда мешавем, иншоаллоҳ³.

81. Усмон (р)-ро нақушед!

Абдуллоҳ ибни Салом (р) хангоми дар муҳосира будани Усмон ибни Аффон (р) наздаш омад. Баъд аз баромадани мардум,

---

¹ Ниг: «Ал-Ъикд-ул-Фарид» (96/7).

² Ниг: Ибни Асокир (369).

³ Ниг: «Осори саҳоба» (29/2).

ўро дар ҳавлияш танҳо ёфт. Ибни Салом (р) ба ў салом дод. Усмон (р) гуфт: Эй Ибни Салом барои чӣ омадай? Ў гуфт: Омадаам бо шумо бимонам, то замоне ки Худованд бароятон кушоише насиб кунад, ё бо шумо ба шаҳодат бирасам. Зеро ман мебинам, ки онҳо нияти куштани шуморо доранд ва агар шуморо бикушанд, ин хайр барои шумо ва шарру бадӣ барои онҳост. Усмон (р) гуфт: Бо он ҳаққе, ки ман бар шумо дорам, мехоҳам шумо назди онҳо бароед. Агар хайре бошад, Худованд тавассути шумо биёрад ва агар шарре бошад, Худованд тавассути шумо онро дур намояд.

Абдуллоҳ ибни Салом (р) назди тазохуркунандагон баромад. Баъд аз ҳамду санои Худованд, ба чамъомадагон гуфт: Он умматҳое, пеш аз шумо буданд, агар паёмбаре аз онҳо дар байнашон кушта мешуд, хунбаҳояш куштани 70-ҳазор ҷанговар дар ивази ў буд ва агар халифае аз онҳо кушта мешуд, хунбаҳояш куштани 35-ҳазор ҷанговар бар ивази ў буд.

Пас, имрӯз ба куштани ў нашитобед. Ба Худованд савганд ёд мекунам, ки агар ачали ў расида бошад, дар китоби Илоҳӣ онро дармеёбем. Боз савганд ба Худо, ҳар касе аз шумо ўро мекушад, рӯзи қиёмат шал ва бо дастони бурида, бо Худованд рӯ ба рӯ мешавад¹.

82. Усмон (р)-ро дашном надихед!

Ҳасаду кина дар қалбҳои маризу сустимон ба чўш омада ва гумроҳӣ дар қалбҳое, ки ҳолӣ аз нури имон буданд, ҷой гирифт.

Рӯзе гурӯҳе аз мардуми бадфитрат ва ҳасуд нишаста, дар сирати Усмон (р) суханҳои носазову қабех гуфта, ўро дашном медоданд. Чун Абдуллоҳ ибни Умар ибни Хаттоб (р) шунид, ки дар шаъни Усмон (р) бадгўӣ доранд, ғазаб вучуди ўро фаро гирифт ва ба эшон ҳамла оварда, бо забони бурро ва аз шамшер тезтар, гуфт: Усмон (р)-ро дашном надихед! Мо ўро аз бехтаринон меҳисобидем².

---

¹ .Ниг: «Ҷазоил-ус-саҳоба» (774).

² . Аҳмад дар «Ҷазоили-саҳоба» (744).

83. Гуфтугӯи оромона бо тазохуроткунандагон

Амирулмўъминин Усмон ибни Аффон (р)-ро аз ҳама ҷониб ихота намуданд, лекин имони ўро шикаст дода натавонистанд ва азми ўро заъиф насохтанд. Онҳо ҳила намуда ду мардеро барои катли ў фиристоданд. Пас марди аввал, ки аз бани Лайс буд, дохил шуд, то ўро бикушад.

Усмон (р) оромона гуфт: Ин мард аз кучост?

Он мард гуфт: Аз бани Лайс.

Усмон (р) гуфт: Ту соҳиби ман нестӣ.

Он мард бо таачҷуб гуфт: Чӣ гуна?

Усмон (р) гуфт: Оё ту аз ҷумлаи касоне нестӣ, ки Паёмбар (с) дар ҷамоате барои шумо дуо кард, ки фалон рӯзро ҳифз намоед.

Он мард гуфт: Бале.

Усмон (р) бо як адаби накў гуфт: Пас барои чӣ ин корро анҷом медиҳӣ?

Он мард узр хоста, баргашт ва аз он ҷамоат хорич шуд.

Пас марди дуввумро фиристоданд ва ў аз Қурайш буд.

Он мард гуфт: Эӣ Усмон ман кушандаи шумо ҳастам.

Усмон (р) гуфт: Ҳаргиз на.

Он мард гуфт: Чӣ гуна?

Усмон (р) гуфт: Паёмбар (с) барои шумо фалон рӯз талаби мағфират намуда буд, пас шумо ҳаргиз ба рехтани хуни ноҳақ даст нахоҳед зад¹.

Он мард низ талаби истиғфор карда, баргашт ва аз он ҷамоат берун шуд.

Ҳамин тавр, Усмон (р) бо гуфтугӯи ором ва заковати худ бар ҳилаву найранги тазохуроткунандагон пирўз шуд.

84. Усмон (р) мехоҳад тарки хилофат кунад

Дар як фазои пур аз хузну андўҳ Ибни Умар (р) назди Усмон (р), ки дар муҳосира буд, дохил шуд. Байни эшон ҷунин гуфтугӯ доир гардид:

---

¹. Ниг: «Муснади осори саҳоба» (27/2).

Усмон (р) бо талхӣ гуфт: Дар бораи он чӣ Муғира ибни Ахнас мегӯяд, чӣ гуфтание доред?

Ибни Умар (р) гуфт: Ў чӣ мегӯяд?

Усмон (р) гуфт: Мегӯяд, ки ин мардум (чамъомадагон) мехоҳанд ту аз хилофат даст кашида ва амри хилофатро ба онҳо бигузорӣ.

Ибни Умар гуфт: Агар шумо ба гуфтаи онҳо кунед, пас дар дунё абадӣ хоҳед монд?

Усмон (р) гуфт: На.

Ибни Умар (р) гуфт: Агар шумо ба гуфтаи онҳо накунад, оё аз қатли шумо зиёдтар чизе анҷом дода метавонанд?

Усмон (р) гуфт: На.

Ибни Умар гуфт: Оё соҳиби бихишту дўзах ҳастанд?

Усмон (р) гуфт: На.

Ибни Умар (р) гуфт: Пас ман намехоҳам ба гуфтаи онҳо розӣ шавӣ ва ин тарзи барканор шудани халифари дар Исломи ҷори кунӣ. Ҳар вақто ки амиреро интихоб кунанд, пас онро бо хоҳиши худашон барканор кунанд. Ва ҳаргиз пероханеро, ки Худованд барои шумо пушондааст, аз тани худ дур накунад¹.

85. Мухосираи тазохуроткунандагон

Тазохуроткунандагон Усмон (р)-ро тавре мухосираи шадид намуданд, ки таому шаробро аз ӯ манъ карданд.

Абӯқатода (р) ва марде ҳамроҳи ӯ, назди Усмон (р) дохил шуда, иҷозаи ҳаҷ рафтавро пурсиданд. Ў ба онҳо иҷозат дод. Ҳангоми берун шудан, Абӯқатода Ҳасан ибни Алиро (р)-ро назди дарвоза дид. Пас ҳамроҳи ӯ баргашта, назди Усмон (р) омаданд.

Ҳасан (р) гуфт: Эй амирулмўминин, ман акнун рӯ ба рӯи шумо ҳастам ва ҳар амре доред, бифармоед.

Усмон (р) бо як виқору равиши бузургон гуфт: Эй писари бародарам ва силаи раҳм, ин гурӯҳ ғайр аз ман дигар мақсаде надорад ва савганд ба Худо, ман худамро бо мўминон ҳимоят намекунам ва лекин мўминонро бо нафси худ ҳимоя мекунам.

---

¹ . Ниг: «Фазоил-ус-саҳоба» (766) ва «Табакот ибни Саъд» (46/3).

Абӯкатода (р) гуфт: Эй амирулмўъминин, агар амре дошта бошед, пас он амр чӣ хоҳад буд?

Усмон (р) гуфт: Бингар он уммати Муҳаммад (с) бар чи ҷамъ меоянд. Зеро Худованд уммати Муҳаммад (с)-ро ба залолат ҷамъ нахоҳад кард. Ҳар ҷо ки ҷамоат ҳаст, ҳамроҳи он бошед.

Башшор ибни Мўсо гуфт: Ин суҳанро ба Ҳаммод ибни Зайд гуфтам, хеле қалбаш нарм шуд ва ашк аз ҷашмонаш ҷорӣ гашта, гуфт: Худованд амирулмўъмининро раҳмат кунад. Чихилу чанд шабонарӯз муҳосира карда шуд ва аз ӯ калимае шунида нашуд, ки барои бидъаткоре далелу ҳуҷҷат гардад.¹

86. Сухани вопасин

Бо андӯҳ ва таассуфи зиёд Абдуллоҳ ибни Салом аз ононе, ки дар хангоми шаҳодати Усмон (р) ҳозир буданд, пурсид, ки сухани охири Усмон (р) дар лаҳзаи ба шаҳодат расиданаш, чӣ буд?

Гуфтанд: Шунидем, ки мегуфт: Эй бор Худоё! Уммати Муҳаммад (с)-ро муттаҳид намо! Се маротиба ин дуоро такрор кард.

Абдуллоҳ ибни Салом (р) гуфт: Савганд ба Худо, агар он замон ду мекард, ки ҳаргиз ҷамъ наоянд, то рӯзи қиёмат ҷамъ намеоманд.²

87. Усмон дар малаи аъло

Гурӯҳе аз ёрони Алӣ (р) атрофи ӯ нишаста ба суҳанонаш гӯш медоданд. Ӯ аз Паёмбар (с) ва аз мусулмонҳои аввалин дар Ислому нақл мекард.

Онҳо дар васфи сирати поки Паёмбар (с) ва ёронаш фуру рафта буданд, ки марде аз байнашон бо меҳрубониву нармӣ ба Алӣ (р) гуфт: Аз Усмон (р) ба мо суҳан бигӯ. Ҳазрати Алӣ (р) бо як меҳру муҳаббат хос нисбати Усмон (р) гуфт: Ӯ мардест, ки дар малаи аъло Зи-н-нурайн нидо карда мешавад.

---

¹ . Ниг: «Ар-риқату вал-буко» с.192.

² . Ниг: «Ал-муҳтазирин» аз ибни Абуддунё (58).

88. Аз ҷавори Расулulloҳ (с) ҷудо намешавам

Ҳангоми дар муҳосира будани, Усмон ибни Аффон (р), Муғира ибни Шўъба (р) наздаш дохил шуда, ба ӯ гуфт:

Шумо имоми ҳамаи мо ҳастед ва ба сари шумо чунин ҳолат омадааст. Ман ба шумо се роҳ пешниҳод мекунам, яке аз онҳоро қабул намоед: Ё берун шуда бо онҳо меҷангед, чунки шумо нафар ва қувваи зиёд доред ва барҳақ ҳастед ва онҳо ноҳақанд. Ва ё инки барои шумо дарвозаи дигаре барои берун шудан омода месозем ва аз баромада ба Макка меравед, зеро онҳо шуморо касе таъкиб нахоҳад кард. Ё ба сӯи Шом меравед, зеро онҳо мардуми Шом мебошанд ва Муъовия байни онҳо аст.

Усмон (р) бо иззату қаромат ва ба хотири даст назадан ба хунрезӣ ва ихтёр кардани ҳамҷаворӣ Паёмбари Худо (с) он се пешниҳодро қабул накард.¹

89. Инқилоби Абўҳурайра (р)

Чун Абўҳурайра (р) аз муҳосираи амирулмўъминин огоҳ шуд, зуд шамшер ба даст гирифта ба назди Усмон (р) дохил шуд ва бо овози баланд гуфт: Эй амирулмўъминин, меҷангем ё на?

Усмон (р) бо оромӣ бурдборӣ гуфт: Эй Абўҳурайра, оё мехоҳед, ки ман ва ҳамаи мардум кушта шавем?

Абўҳурайра (р) гуфт: Не.

Усмон (р) гуфт: Пас савганд ба Худо, агар мардеро ба қатл расонӣ, гўё ин ки ҳамаи мардум кушта шудаанд.

Ин суҳанони амирулмўъминин Усмон (р) дар қалби Абўҳурайра (р) ҷой гирифт ва алангаи оташи ботини вай ором шуд ва даст ба куштор назад.²

Ҳангоме, ки Абўҳурайра (р) ҳамроҳи Усмон (р) дар доираи муҳосира қарор дошт, ҷамъомадагону шўришиён мардеро ба қатл

---

¹ Ниг: Таъриху-л-хулафо (258).

² Ниг: Табақоти Ибни Саъд (51/3).

расониданд. Абӯхурайра (р) гуфт: Эй амирулмўъминин акнун мечангем, чунки нафаре аз моро куштанд.

Усмон (р) гуфт: Эй Абӯхурайра, аз шумо мехоҳам, ки хатман шамшератонро дарандозед. Онҳо қасди манро доранд ва ман мўъминонро бо нафси худ ҳимоят мекунам.

Абӯхурайра (р) мегӯяд: Пас шамшерамро дур андохтам ва то ҳол намедонам, ки он дар кучост.¹

90. Усмон (р) ва суолҳои ҷамъомадагон

Гурӯҳе аз тазохуроткунандагон барои сарзаниши Усмон (р) аз Миср омаданд. Чун хабари наздик шуданашон ба Мадинаи Мунаввара, ба амирулмўъминин расид, болои минбар баромада, норозигии хешро аз мардум баён намуд. Ҳамчунин ба онҳо гуфт: Кадоме аз шумо назди он ҷамъомадагон рафта мепурсад, ки чӣ бадие дар мо диданд? Ва чӣ мехоҳанд? Инро се маротиба такрор кард, аммо касе ҷавоб наод.

Пас Алӣ ибни Абӯтолиб (р) аз ҷой бархоста, гуфт: Ман ба назди онҳо меравам.

Усмон (р) гуфт: Шумо аз ҳама бештар ба онҳо қаробат доред ва сазовори анҷоми ин вазифаед.

Алӣ (р) назди тазохуркунандагон рафт. Онҳо ўро эҳтирому қадрдонӣ карданд. Алӣ (р) ба онҳо гуфт: Дар амалҳои Усмон (р) чӣ бадӣ дидед?

Онҳо гуфтанд: Китоби Худоро маҳв кардааст, чарогоҳонро зери ҳимояти худ гирифтааст, хешу ақориби худро соҳиби вазифа кардааст, ба Марвон дусад ҳазор додааст ва бо асҳоби Муҳаммад (с) бадрафторӣ намудааст.

Усмон (р) эътирозҳои онҳоро чунин рад намуд:

Аммо Қуръон китоби Худост. Ман аз ихтилоф байни шумо тарсидам ва онро ба як хат тартиб додам ва боқимондари маҳв сохтам. Пас бо кадом қироате мехоҳед, бихонед. Аммо дар мавриди чарогоҳон, савганд ба Худо, ман онро барои ҷаҳорпоёни худ ҳимоят накардам, балки барои ҷаҳорпоёни садақа ҳимоят ва

---

¹. Ниг: «Ҳаёти саҳоба» (116/2).

истифода кардам, то фарбеҳ шаванду қиммат фурӯхта шаванд, то ҳоли мискинон беҳтар гардад. Аммо дар бораи Марвон ки дусад ҳазораш додаам, пас ин байтулмаолашон ҳаст, ҳар касеро беҳоҳанд бар он истифода мекунад. Аммо ин сухани онҳо, ки ба асҳоби Муҳаммад (с) бо бадӣ рафтор кардаам, ман низ монанди шумо инсон ҳастам, гоҳе ғазабнок ҳастам ва гоҳе розӣ мешавам. Ҳар касе ҳақ ё зулмеро қабул мекунад, ман ҳозир ҳастам, агар мехоҳад интиқом бигирад ё афв намояд ва розӣ шавад.

Бо ин гуфтаҳои Усмон (р) мардуми ба шӯр омадаи Миср розӣ шуда сулҳ намуданд ва ба Мадинаи Мунавварра дохил шуданд.¹

91. Назди мо ифтор кунед

Ноила бинти Фарофиса ҳамсари Усмон (р) бо таассуфу андӯхи зиёд аз лаҳзаҳои охири ҳаёти шавҳараш ҳикоя карда, гуфт: Чун Усмон (р) муҳосира шуд, он рӯз рӯздор бокӣ монд ва ҳангоми наздик шудани ифтор аз онҳо оби тоза хост, лекин онҳо ба вай оби ифлосеро пешкаш карданд. Пас, он шабро бидуни таому шароб сипарӣ кард.

Чун субҳ шуд, ман аз ҳамсоғонам оби тоза гирифта назди ӯ (р) бурдам ва ӯро аз хоб бедор карда, гуфтам: Ин оби тозаро барои шумо овардам.

Усмон (р) гуфт: Расули Худо аз бом бар ман намоён шуда, дар даст зарфе пур аз об дошт. Ӯ (с) гуфт: Эй Усмон бинӯш, пас нӯшидам то ин, ки сероб шудам. Баъд аз он Паёмбар (с) гуфт: Зиёдтар бинӯш, боз зиёдтар нӯшидам. Сипас он Ҳазрат (с) фармуд: Ин қавм бар зидди ту зиёд мегарданд, пас агар бо онҳо бичангӣ, пирӣз хоҳӣ гашт ва агар ба ҳолашон бигузорӣ, назди мо ифтор хоҳӣ кард.

Ноила гуфт: Худи ҳамон рӯз ба назди вай дохил шуда, ӯро ба шаҳодат расониданд.²

92. Усмон ба муҷоварати Расули Худо розӣ мешавад

---

¹ Ниг: «Осори саҳоба» (16/2).

² Ибни Абуосим дар «Китобус-суннат» рақами (1302) (593/2) таҳиқи Албонӣ.

Райта ҳамсари мавлои Усома ибни Зайд (р) ҳикоя мекунад, ки Усома ибни Зайд (р) хангоми дар мухосира будани Усмон ибни Аффон (р), маро назди ӯ (р) фиристода гуфт: Шумо занҳо меҳрубонтар ҳастед, назди Усмон (р) дохил шуда саломи маро ба У (р) расонда бигӯед, ки ман нафарон ва маркабҳои кофӣ дорам, агар бихоҳед, дар ҷонибе аз ҳавлӣ роҳи зеризаминие бароятон омода месозам, то шумо баромада, ба Макка равед. Он ҷо қавмест, ки дар амон хоҳед монд. Паёмбар (с) чун аз қавмаш эҳсоси хатар кард, чунин амалро иҷро намуд.

Райта назди Усмон (р) омада, пешниҳоди Усома ибни Зайд (р)-ро ба ӯ фаҳмонид.

Усмон (р) гуфт: Салому раҳмати Худоро бар ӯ бихон ва ба ӯ бигӯ: Худованд аз номи писари бародарат ба шумо ҷазои хайр диҳад. Ман намехоҳам, ки макони ҳичрат ва масҷиди Расули Худоро аз хавфи марг тарк намоям.

Райта ин суҳанони халифаро ба Усома ибни Зайд (р) расонид. Усома (р) фармуд: Вой бар ту, баргард, ман дар ӯ ҷуз шаҳид шудан, чизи дигаре намебинам.¹

93. Хуни Усмон (р) ва қотилони ӯ

Як сол баъд аз вафоти Усмон ибни Аффон (р), Умра бинти Артаи Адави (р) ҳамроҳи уммулмўъминин Оиша (р) сафаре ба сўи Маккаи мукаррама доштанд ва аз Мадина низ дидан намуданд. Дар Мадина Қуръонро диданд, ки дар хангоми куштани Усмон (р), он дар бағалаш буд. Ва аввалин қатраи хуни Усмон (р) болои ин оят чакида буд:

﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ

السَّمِيعُ الْكَلِيمُ ﴿١٣٧﴾ البقرة: ١٣٧

«Агар ба он чӣ шумо имон овардаед, онҳо низ имон биёваранд, ҳидоят ёфтаанд. Аммо агар рӯй бартофтанд, пас бо

¹ Ниг: «Ибни асокир» (411).

ту сари хилоф доранд ва дар баробари онҳо Худо туро кофист, ки Ў шунаво ва доност!»

(Сураи Бақара, ояти 137)

Умра (р) мегӯяд: ҳеч яке аз он қотилони Усмон ба таври оддӣ вафот накарданд.¹

94. Марде аз оташ наҷот меҷӯяд

Дар яке аз мусофирхонаҳои диёри Шом садое баланд шуд: «Вой, аз оташ ҳалок шудам!» «Вой, аз оташ ҳалок шудам!»

Абӯқулоба, ки яке аз ҳофизони ҳадис мебошад, шитобон ба сӯи овоз рафта дид, ки марде бо дастони аз китф ва пойҳои аз бех бурида ва чашмони кӯр, рӯй ба замин афтада такрор ба такрор мегӯяд: «Вой, аз оташ ҳалок шудам!»

Абӯқулоба бо раҳму шафқат гуфт: Эй бандаи Худо, ба ту чӣ шудааст?

Он мард бо ноумедӣ гуфт: Аз ман дур шав.

Пас чамъомадагон аз ӯ пурсиданд: Эй мард аз ҳоли худ моро огоҳ кун. Он мард бо қалби шикаставу маҳзун гуфт: Ман аз ҷумлаи касоне ҳастам, ки рӯзи куштани Усмон (р) ба ҳавлии ӯ даромада будам. Чун ба Усмон (р) наздик шудам, ҳамсараш овоз баланд кард. Ман рафта, ба ӯ як шаллоқ задам. Усмон (р) ба ман бо чашмони пур аз ашк назар карда гуфт: Чаро чунин кардӣ? Худованд дасту пой туро шал ва чашмонатро кӯр сохта, дохили оташи ҷаҳаннамат намояд. Сипас он мард нафаси амике гирифта гуфт: Пас аз дуои Усмон (р) ларзаи сахте вучудамро фаро гирифт ва аз он ҷо берун шуда фирор намудам, то гирифтори дуояш нагардам. Бо касе сухан нагуфта ба маркаби худ савор шудам ва гурехтам. Чун шабона ба ин макон расидам, касе ба ман наздик шуд ва маро ба ҷунонин ҳолат расонд. Савганд ба Худо, намедонам, ки он шахс инсон буд ё чин!? Дуои Усмон (р) қабул гардиду ман ба ин ҳол расидам. Савганд ба Худо, аз дуои Усмон (р) танҳо дохили ҷаҳаннам шуданам мондасту ҳалос. Абӯқулоба

---

¹ . Имом Аҳмад дар «Ал-фазоил» овардааст (817).

гуфт: Майл кардам, ки ўро зери пой худ кунам, аммо ба ў гуфтам: Дур шав, марг бар ту бод.¹

95. Хўрда шудам рўзе ки барзагови сафед хўрда шуд

Алӣ ибни Абутолиб (р) ҳамроҳи чамъе аз ёронаш нишаста, бо хузну андўҳ аз ҳаёти Усмон (р) ва муносибати мардум нисбат ба ў, ҳикоя мекард.

Алӣ ибни Абутолиб (р) гуфт: Оё медонед, ки масали ман ва шумо ва масали Усмон (р) чӣ гуна аст? Монанди масали се барзагов ва як шере, ки дар бешае мезистанд. Яке сиёҳу дююмӣ сафед ва саввумӣ сурх буданд. Шер ба онҳо зараре расонида наметавонист, зеро онҳо дар иттиҳоду якҷоягӣ нерўманд буданд. Аз ин рӯ, шер ба барзагови сиёҳу сурх гуфтааст: Агар гови сафед набошад, касе ба ин бешазори мо роҳ намеёбад, зеро ранги он сафеду намоён аст. Чӣ мешавад, ки маро бигзоред, то ўро бихўрам ва марғзор аз он холӣ кунам ва касе ба мо халал нарасонад. Ҳар ду иҷозат доданд ва шер барзагови сафедро хўрд. Муддате чанд нагузашта буд, ки шер ба гови сурх гуфт: Касеро ба ин марғзори мо ҷуз ин гови сиёҳ роҳнамоӣ намекунад, зеро ранги ў машхур аст ва ранги ману ту машхур нест, агар иҷозат диҳӣ, онро хўрам ва бешазор ба ҳардуямон монад. Гови сурх гуфт: Ба шумо иҷозат медиҳам. Шер он барзагови сиёхро низ хўрд. Пас аз чанд муддате шер ба барзагови сурх гуфт: Ман шуморо мехўрам. Гови сурх гуфт: Маро бигзор, то се маротиба фарёд занам. Шер гуфт: Нидо кун. Пас он гов фарёд зада гуфт: Огоҳ бошед! Ман рўзе хўрда шудам, ки барзагови сафед хўрда шуда буд. Ва ин нидоро се маротиба такрор кард.²

96. Баракати Усмон (р)

Абўхурайра (р) бо мардум нишаста аз ҳоли худ ҳикоя мекард. Ў бо хузну андўҳ гуфт: Дар Ислом се мусибате ба сари

---

¹ . Ниг: «Ар-риқату вал-буко (195).

² . Ниг: «Торихи Мадина» (123/4).

ман омад, ки мисли он надида будам. Аввалин мусибат, марги Паёмбар (с) буд, ки ман дўсти хурдсоли эшон будам. Дуввум, қатли Усмон (р). Ва саввум «Мизвад» (зарфе, ки таом ва дигар чизҳо гузошта мешавад). Гуфтанд: Мизвад чист? Гуфт: Ҳамроҳи Расули Худо (с) дар сафаре будам. Ў (с) гуфт: Эй Абухурайра бо худ чизе доред? Гуфтам: Дар мизвади ҳамроҳи худ хурмо дорам. Паёмбар (с) гуфт: Онро биёр. Чн онро ба наздаш овардам, дар он дуо хонда гуфт: Даҳ нафарро садо кун. Даҳ нафар омада хўрда сер шуданд. Ба ҳамин шакл ҳамаи лашкар аз он хурмо хурда сер карданд ва хурмо дар он зарф боқӣ монд. Он Ҳазрат (с) фармуданд: Эй Абухурайра! Агар хоҳед, ки аз он чизе гиред, пас дастатонро дохил намуда, сарпўши онро нагиред. Абўхурайра (р) мегўяд: Аз он зарф то охири ҳаёти Паёмбар (с) хўрдам. Дар замони Абўбакру Умар ва даврони хилофати Усмон (р) низ, то ба шаҳодат расиданаш аз он зарф хўрдам. Ҳангоме ки Усмон (р) шахид шуд, баракат бардошта шуд ва ҳама дороиҳои хонаамро ҳамроҳи он зарф дуздиданд¹.

97. Халифаи Худо ва уштури Худо

Мардоне аз аҳли Мадина аз Абўмуслими Хавлонӣ (р), ки ҳамроҳи Муовия (р) дар Димишқ буд, дидор намуданд.

Абўмуслим (р) ба онҳо гуфт: Оё аз назди бародаронатон аз аҳли Ҳичр (диёри қавми Самуд) гузаштед. Гуфтанд: Бале. Абўмуслим гуфт: Дидед, ки Худованд бо онҳо чӣ кард? Гуфтанд: Худованд ба сабаби гуноҳонашон ба онҳо чунин кард. Абўмуслим гуфт: Пас ман шаҳодат медиҳам, ки шумо низ назди Худованд монанди онҳо ҳастед.

Пас аз хорич шудани Абўмуслими Хавлонӣ (р), Муовия (р) наздашон дохил шуд. Онҳо ба Муовия (р) гуфтанд: Моро ин мўйсафеде, ки аз назди шумо берун шуд ранҷонд. Пас Муовия (р) нафаре фиристод, то ўро пас хонданд.

Муовия (р) гуфт: Эй Абўмуслим, ба шумо ва писарони бародарат чӣ шудааст? Абўмуслим (р) гуфт: Ба онҳо гуфтам: Ҳоли бародаронатон аз аҳли Ҳичрро дидед? Гуфтанд: Бале. Гуфтам:

---

¹ . Ниг: «Далоил-ун-нубувах» аз Байхаки (110/6).

Дидед, ки Худо бо онҳо чӣ кард? Гуфтанд: Худованд ба сабаби гуноҳонашон ба онҳо чунин кард. Гуфтам: Пас ман шаҳодат медиҳам, ки шумо низ назди Худованд монанди онҳо ҳастед.

Муовия (р) гуфт: Чӣ гуна, эй Абӯмуслим?

Абумӯслим (р) гуфт: Онҳо шутури Худоро куштанд ва шумо халифаи Худоро куштед. Ва ман шаҳодат медиҳам, ки халифаи Худо беҳтар аз шутури Худост.

98. Усмони (р) шаҳид аст

Дар шаҳри Куфа мардум ба гуфтани ҳар навъ суҳанҳои гуногун шурӯъ намуданд. Аз он ҷумла дар бораи Усмон (р). Марде аз миёни онҳо бархоста, бо овози баланд гуфт: Шаҳодат медиҳам, ки Усмон ибни Аффон (р) шаҳид шудааст. Омилон ӯро дошта, назди халифа - ҳазрати Алӣ (р) бурда гуфтанд: Агар аз куштани касе боздошта намешудем, ин мардро мекуштем. Зеро ӯ даъво дорад, ки Усмон (р) шаҳид шудааст.

Он мард ба Алӣ (р) гуфт: Шумо шаҳодат медиҳед, ки ӯ шаҳид аст. Ба ёд доред, ки ман назди Паёмбар (с) рафта, аз он Ҳазрат (с) чизе талбидам. Ў (с) ба ман ато кард. Назди Абӯбақр, Умар ва Усмон (р) рафтам ва аз онҳо низ талбидам. Онҳо низ ато карданд.

Он мард суҳанашро идома дода гуфт: Назди Паёмбар (с) рафта гуфтам: Эй Расули Худо (с), назди Худованд барои ман дуо кунед, то ба ман баракат диҳад.

Паёмбар (с) гуфт: Чӣ гуна ба шумо баракат намедиҳад, дар ҳоле ки Набию Сиддиқ ва ду шаҳид ба шумо ато карданд. (Ва ин суҳанро се бор такрор кард)¹.

Ҳазрати Алӣ (р) суҳанони он мардро тасдиқ намуда, ба он шаҳодат дод ва мардумро аз гуфтани суҳанони бад нисбати хулафо манъ намуд.²

99. Рафиқи Паёмбар (с) дар ҷаннат

---

¹ . Абуяъло дар Муснади (176/3), Ҳайсамӣ дар «Маҷмаъуз-завоид» (93/9), ва гуфтааст: ривояти Абуяъло ва риҷолаш саҳеҳ мебошад.

² . Ниг: «Канзул-уммол» (36103)

Паёмбар (с) бо чамъе аз ёронаш нишаста, аз чаннат ва аҳли он ва анбиёу хурони бихиштӣ сухан мегуфт. Баъд аз он Паёмбар (с) аз ёрони паёмбарон сухан карда бо чеҳраи кушода гуфт: «Барои ҳар набӣ рафиқе аст ва рафиқи ман (дар чаннат) Усмон аст»¹.

100. Усмон (р) аз хотироташ мегӯяд

Рӯзе Убайдуллоҳ ибни Адӣ ибни Хиёр пеши Усмон (р) нишаста аз хотироти хеш ёд мекарданд. Усмон (р) ба ӯ гуфт: Эй бародарзода, оё Паёмбар (с)-ро дар ҳаёташ дидаӣ? Убайдуллоҳ гуфт: На, валекин илми он Ҳазрат (с) ба шакли холис ва беолоиш ба ман расидааст. Усмон (р) ба яғонагии Худо ва нубуввати Паёмбараш шаҳодат дода, гуфт: Ҳароина, Худованд (ҷ) Муҳаммад (с)-ро бар ҳақ фиристод. Ман аз ҷумлаи ононе будам, ки даъвати Илоҳӣ ва Паёмбарии ӯро қабул намуда, ба рисолаташ имон овардам. Ду маротиба хичрат намудам ва ду бор ба домодии Паёмбар (с) ноил гаштам ва бо Расули Худо (с) байъат намудам. Савганд ба Худо, то он даме, ки дар қайди ҳаёт буд, ба он Ҳазрат (с) нофармонӣ ва хиёнат накардаам.²

101. Даҳ амали неки Усмон (р)

Замоне ки Усмон (р) дар муҳосира буд, Абӯсаври Фаҳмӣ ба наздаш дохил шуда, аз ҳоли халифаи мусулмонон хабар мегирифт.

Усмон (р) ба ӯ гуфт: Даҳ амали хайро барои шафоати худ назди Худованд захира кардаам: Ман чаҳорумин шахс дар Ислому ҳастам. Лашкари усра (пурмашақат)-ро таҷҳизу омода сохтам. Паёмбар (с) духтарашро ба никоҳи ман даровард ва чун фавтид,

---

¹ . Тирмизӣ (3698) ва гуфтааст: инсондаш қавви нест ва он мунқатеъ аст.

² Ҳайсами дар «маҷмаъу-з-завоид» (91/9) зикр карда гуфтааст: ровиёни он саҳеҳ ҳастанд.

дуввумашро низ ба никоҳам даровард. Ҳаргиз талаби сарвату орзуи онро накардаам. Аз замоне, ки бо Паёмбар (с) байъат намудам, дасти ростамро дар фарҷам нагузоштаам. Аз замоне, ки Ислом овардам, ҳар рӯзи ҷумъа ғуломеро озод мекардам, магар он ҷумъае, ки моле надоштам, рӯзи баъдияш озод мекардам. На дар замони ҷоҳилият ва на дар Ислом, зино ё дуздиё накардаам. Ва Қуръонро мутобиқ бар замони Расули Худо (с) ҷамъ намудаам.¹

---

¹ Ториhi Хулофа, с. 258-259 ва «Мамаъуз-завоид» аз Ҳайсамӣ (89/9).

Мундариҷа

Пешгуфтор	3
Ислом овардани Усмон (р)	4
Издивочи Усмон (р)	5
Некӯтарин зан ва шавҳар	5
Ҳичрати Усмон (р) ба сӯи Ҳабаша	6
Фитнаи Наҷошӣ	6
Издивочи Усмон (р) бо Умми Кулсум	7
Агар назди мо духтари саввум мебуд, ҳароина ӯро ҳам ба никоҳи шумо медаровардем	7
Монанди Паёмбар (с) дар ахлоқ	8
Марде, ки малоика аз ӯ шарм медоранд	8
Аз Усмон розӣ шудам	8
Усмон (р) ва яҳудии соҳиби чоҳ	10
Усмон (р) дар ҷаннат аст	11
Лашкари машаққатбор	12
Пайравӣ аз Усмон (р) намоед	12
Шиддат ёфтани мушқилот	13
Ҳамсари Усмон (р) дар ҷаннат	14
Паёмбар (с) дасташро барои Усмон (р) мениҳад	14
Соҳиби ду нур	15
Устувор бош, эй кӯҳи Ухуд	15
Соҳиби динорҳо	16
Марде аз аҳли ҷаннат	16
Усмон амири ҳар ҷабрдидае аст	16
Марде аз Усмон (р) амон металабад	17
Перохани худоро аз худ дур макун	17
Каромати Усмон (р) бар Худо ва Расулаш (с)	18
Пешгом дар хайр ва кушодтар кардани масҷид	18
Паймони Расули Худо (с) барои Усмон (р)	19
Усмон (р) ва тоҷирон	19
Маҳфили арӯсии Усмон (р) дар ҷаннат	20
Ғулом аз Усмон (р) қасос мегирад	21
Беморбинии Усмон (р)	21
Либоси халифа	21
Усмон (р) бар болои қабр мегирад	22

Усмон (р) ва Ибни Масъуд (р)	22
Заковати Усмон (р)	23
Наҷоти ин уммат дар чист?	23
Усмон (р) ёронашро аз худаш бартар мешуморад	24
Васияти Сиддиқ (р)	25
Шахси қотил	25
Шайх ва писарбача	26
Ашки надомат	27
Зани талокшударо танҳо никоҳи асли намоед	27
Усмон (р) бекор сохтани муомиларо рад менамояд	28
Усмон (р) ва Абӯзар (р)	28
Фаросати Усмон (р)	29
Усмон (р) ва фатҳи Африқо	29
Марде мехоҳад, ки Усмон (р)-ро ба қатл расонад	30
Усмон (р) ва соҳиби замин	31
Нигини Паёмбар (с)	31
Тақвои Усмон (р)	31
Риояи адаб дар баробари номи Паёмбар (с)	32
Усмон (р) ва ибни Авф (р)	32
Хоксории Усмон (р)	33
Усмон (р) барои чӣ хандид	34
Эй соҳибони мол, ҳама хайр бо шумост	34
Шиканандаи асо	35
Марде аз Усмон (р) мепурсад	35
Се нафар аз Қурайш	36
Ҳаёи Усмон (р)	37
Зани тўҳматшуда	37
Ҳаққи Усмон (р) бар Ибни Умар (р)	39
Шафоати Усмон (р) дар рўзи қиёмат	39
Махфили арусӣ	39
Саховати Усмон (р) ва муруввати Талҳа (р)	39
Муҳаббати шўро	40
Писарбачаи дузд	40
Ҳадяи тифли навзод	41
Хавф аз Худованд (ҷ)	41
Шаробнўш	41
Тавозўи Усмон (р)	42
Ниҳолшинонии Усмон (р)	42

Гурӯҳи пайрав аз Мусайлама	42
Бузургдошти амаки Паёмбар (с)	43
Усмон (р) назди аҳли китоб	43
Усмон (р) ва моли Утба	44
Марде дар бораи Усмон (р) мунозира мекунад	44
Хитоби Усмон (р) ба ёрони худ	45
Байни Умар (р) ва Усмон (р)	45
Али (р) Усмон (р)-ро об менӯшонад	46
Васияти Усмон (р)	46
Усмон (р)-ро накушед!	46
Усмон (р)-ро дашном надихед!	47
Гуфтугӯи оромона бо тазохуроткунандагон	48
Усмон (р) мехоҳад тарки хилофат кунад	48
Мухосираи тазохуроткунандагон	49
Сухани вопасин	49
Усмон дар малаи аъло	50
Аз ҷавори Расулulloҳ (с) ҷудо намешавам	50
Инқилоби Абӯхурайра (р)	51
Усмон (р) ва суолҳои ҷамъомадагон	51
Назди мо ифтор кунед	52
Усмон ба мӯҷоварати Расули Худо розӣ мешавад	53
Хуни Усмон (р) ва қотилони ӯ	54
Марде аз оташ наҷот меҷӯяд	54
Хурда шудам, рӯзе ки барзагови сафед хурда шуд	55
Баракати Усмон (р)	56
Халифаи Худо ва уштури Худо	57
Усмони (р) шаҳид аст	57
Рафиқи Паёмбар (с) дар ҷаннат	58
Усмон (р) аз хотироташ мегӯяд	59
Даҳ амали неки Усмон (р)	59

КИТОБҲОЕ, КИ АЗ ТАРҶУМОНИ ИН КИТОБ
ТО БА ҲОЛ ТАРҶУМА,
БАРГАРДОН ВА ТАҲИЯ ШУДААСТ:

1. Саду як қисса аз ҳаёти Муҳаммад (с);
2. Саду як қисса аз ҳаёти Абӯбакри Сиддик (р);
3. Саду як қисса аз ҳаёти Умар (р);
4. Саду як қисса аз ҳаёти Усмон (р);
5. Саду як қисса аз ҳаёти Алӣ (р);
6. Саду як қисса аз ҳаёти Умар ибни Абдулазиз (р);
7. Тафсири мухтасари Хатлонӣ дар се ҷилд;
8. Таърихи хулафои рошидин: Абӯбакр (р) ва Умар (р);
9. Таърихи хулафои рошидин: Усмон (р) ва Алӣ (р);
10. Шинохт ва мақоми Саҳоба (р) дар Исломи;
11. Оиша - пешвои бонувони мўъмин ва дўстдоштатарин;
ҳамсари Паёмбари Парвардигори оламин;
12. Панҷоҳ амале, ки шарият занонро аз он боз медорад;
13. Бонувони хонадони нубувват;
14. Аниси занони покдоман;
15. Даҳ ёри биҳиштӣ;
16. Чӣ бояд кард, то ҳамсараг туро дўст дорад;
17. Бисту панҷ суол аз неъмат ва азоби қабр;
18. Ҳазор ҳикмат;
19. Лаънатшудагон дар ҳадисҳои набавӣ;
20. Моҳи Рамазон, истиқбол ва бузургдошти он;
21. Одоб ва хусусиятҳои моҳи Рамазон;
22. Фазилати шаби Қадр ва даҳаи охири моҳи Рамазон;
23. Амирулмўъминин Ҳасан ибни Алӣ ибни Абӯтолиб (р) шахсият ва асри ӯ;
24. Кудаконе дар атрофи Паёмбар (с);
25. Хушбахттарин зан дар олам;
26. Луълӯ ва марҷон аҳодиси муштаракӣ Саҳеҳи Бухорӣ ва Муслим;
27. Зиндагиномаи Имомон;
28. Шарҳи ақидаи аҳли суннат ва ҷамоат;
29. Биҳишт;
30. Сирати комили Хусайн (р), аз вилодат то шаҳодат.

Ҳадафи Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

Бунёди ҷамъиятии «Васатият» мутобиқи қонунгузорию амалқунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти худро ба роҳ монда, ҳадафҳои асосии он иборатанд аз:

-Баланд бардоштани савияи илмию фарҳангии миллати тоҷик.

-Таҳқиқ ва пажӯҳиши таърих ва тамаддуни шарқӣ бо услубҳои тоза ва замонавӣ.

-Расонидани аҳкоми дини мубини Ислом тавассути китобҳои пурмухтаво ва асил дар партави **Куръон ва Суннат** ва тибқи мазҳаби **Имоми Аъзам Абӯҳанифа** (р).

-Муттаҳидсозии тамоми мардуми Тоҷикистони азиз новобаста аз миллату наҷод дар атрофи **қонун ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон**.

-Хидмати содиқона ба миллат ва давлати куҳанбунёди тоҷик ва зиддият бо ҳар гуна ихтилоф ва зуҳуроти номатлуб.

-Наشري китобҳои асилу нобе, ки аз гузаш-тағони солеҳамон ба мо расидааст.

Албатта имони комил ва яқин дорем, ки бо ёрии Худованд ба ин ҳадафҳо муваффақ хоҳем шуд. Аз ин хотир ҷамагонро ба хондани чунин китобҳо тавсия менамоем, то аз ҳар гуна инҳирофот ва каҷравӣ со-лим бошем ва обурӯю эътибори миллати азизамонро ҳифз намуда, парчами давлати соҳибистиқлоламонро боз ҳам баландтар бардорем.

Райсати Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

Варақаи иртибот байни хонанда ва ношир

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ ВА РАҲМАТУЛЛОҲИ ВА БАРАКОТУҲУ.

Хонандаи гиромӣ, хошишмандем саволномаи зеринро бо ҷавобҳои дақиқ пур созед. Ин саҳифаро бурида ба нишонии электронии мо ирсол намоед ва як китоби тозабанаширасидаи моро ройгон дарёфт хоҳед кард.

Ному насаб: _____

Вазифа: _____

Маълумот: _____

Суроға: _____

Телефон: _____

e-mail: _____

- Дар бораи ин китоб _____

(номи китоб)

аз кучо хабардор шудед?

а) аз китобхона

б) аз рафиқон

в) аз эълону реклама

г) аз намоишгоҳ

- Ин китобро аз кучо харидед?

Номи китобхона, намоишгоҳ ё фурушгоҳ _____

Назари шумо дар бораи услуби китоб

а) оддӣ

б) хуб

в) олий

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Назари шумо дар бораи сифати китоб:

а) оддӣ

б) хуб

в) олий

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Назари шумо дар бораи нархи китоб:

а) арзон

б) муносиб

в) гарон

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Дар оянда дар кадом мавзӯҳо китоб хондан мехоҳед?

Ин китоб шояд аз хатогиҳои лафзӣю техникии ори набошад. Агар шумо дар он сахӯ хатое мушоҳида намудед, лутфан дар ҷадвали зерин қайд намоед. Назари шуморо хатман дар чопҳои оянда ба инобат хоҳем гирифт.

Сатр ва рақами саҳифа	хато	дуруст

Почтаи электронӣ:
wasatiyat@mail.ru
fund-wasatiyat@yandex.ru
Quron-khatloni@yandex.ru
iqbolkawthar@hotmail.com

Аз мукотиба ва ҳамкориатон миннатдорем.

Идораи Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

١٠٠ قصة و قصة من حياة
عثمان بن عفان رضي الله عنه

ترجمة: محمد اقبال صدرالدين